

Gemeente Den Haag
Vlaggeschip in nood : advies meerjarenbeleidsplan cultuur 1997-2000
Den Haag : Gemeente Den Haag, 1996
Adviescommissie meerjarenbeleidsplan cultuur - 473 p. : bijl., tab. ; 31 cm

BOEKMAN*stichting*

Studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid

Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
telefoon bibliotheek 020-624 37 39
fax 020 - 638 52 39
e-mail bibliotheek@boekman.nl
internet www.boekman.nl

De uitleentermijn bedraagt 4 weken. Verlenging met 4 weken
is mogelijk, tenzij de publikatie inmiddels is gereserveerd.

De uitleentermijn is verstreken op:

--	--	--

:352:818.008:"1998/2000":(492.611):(049.3):=LO:

96-608

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel.: 6243739

96-608

VLAGGESCHIP IN NOOD

ADVIES MEERJARENBELEIDSPLAN CULTUUR 1997 - 2000

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
Den Haag als cultuurstad	4
De financiële noodtoestand	5
Uitgangspunten kunstbeleid	6
Grotere rust en zekerheid	9
Publieksbereik en inkomstenverhoging	10
Kunsteducatie	11
Samenwerking	12
Flexibele middelen	13
Popnotitie	14
Zalen in Den Haag / Opera	15
Zomerbespeling	15
Integratie migrantenkunst	15
<i>Advies per instelling</i>	
1. Centrum voor Amateurkunst	17
2. Haags Gemeente-Archief	18
3. Literair Theater Branoul	18
4. Jan Campert-stichting	18
5. Diligentia	19
6. Theater PePijn	19
7. Filmstad	20
8. Haags Gemeentemuseum	20
9. Grafische Werkplaats	21
10. Volksdansvereniging Nitsanim	21
11. Oude muziek en theater	21
12. Phoenix	21
13. Pierrot	21
14. Uit-festival	22
15. Pulchri Studio	22
16. De Regentes	22
17. SLAG	23
18. Volksbuurtmuseum	23
19. Johan Wagenaar-stichting	23
20. Zeebelt	24
21. Adama Zijlstra-stichting	24
22. Crossing Border Festival	24
23. Residentie-Orkest	24
24. Haags Filmhuis	25
25. De Appel	25
26. Artoteek	26
27. Prinses Christina Concours	26
28. De Haagse Lente	26
29. Theater a/h Spui	26
30. Djazzex	27
31. Openluchttheater Zuiderpark	27
32. Paard	28
33. Rabarber	28
34. Stella Den Haag	29
35. Stroom / HCBK	29
36. Uitpost	30

37. World Wide Video Centre	30
38. Koorenhuis	31
39. Haagsch Pop Centrum	32
40. Holland Dance Festival	32
41. Haags Historisch Museum	32
42. Korzo	33
43. Het Nationale Toneel	33
44. North Sea Jazz Festival	34
45. Haags Orgel Kontakt	34
46. Internationale Affiche Galerij	34
47. AT&T Danstheater	35
48. Koninklijke Schouwburg	35
49. Nederlands Dans Theater	36
50. Die Haghe	36
51. Kunst in de Openbare Ruimte	37
52. Vrije Academie	37
53. Museon	37
54. Briza	38
55. Jazz Concerten Den Haag	38
Slotbeschouwingen	39
Bijlagen	40

VLAGGESCHIP IN NOOD

ADVIES MEERJARENBELEIDSPLAN CULTUUR 1997 - 2000

Den Haag, 28 maart 1996

AAN
het College van Burgemeester en Wethouders

Inleiding

Bij beschikking van 25 juli 1995 is onze commissie ingesteld (zie bijlage 1) met de opdracht advies uit te brengen over de meerjarenbeleidsplannen, die door Haagse culturele instellingen zijn ingediend voor de periode van 1997 tot en met 2000. Wij vinden het een zinvolle gedachte, dat het gemeentebestuur op grond van een extern advies een besluit neemt over de uitgangspunten van het kunstbeleid en de verdeling van de middelen voor een langere reeks van jaren. Zodoende worden de instellingen in staat gesteld op grond van ervaringen en evaluatie van een voorgaande periode een beleid voor de lange termijn te ontwikkelen.

In september 1995 vond de installatiebijeenkomst van onze commissie plaats. Toen was echter nog slechts een deel van de meerjarenplannen van de instellingen binnen. De oorspronkelijke planning voor de indiening van meerjarenplannen bleek voor veel instellingen niet haalbaar, hetgeen tot enige vertraging heeft geleid. Begin van dit jaar druppelden de laatste plannen binnen. In totaal hebben wij 55 meerjarenplannen beoordeeld. Wij hebben bij deze beoordeling uw adviesaanvraag van 11 mei 1995 gehanteerd en het commentaar dat de Raadscommissie voor Cultuur daarbij heeft uitgebracht. De onderwerpen die in de adviesaanvraag vermeld zijn, alsmede de sterke troeven en concentratiepunten in het meerjarenadvies betreffende de vorige planperiode 1993 - 1996, komen in ons advies aan de orde.

Den Haag als cultuurstad

Den Haag is een bijzonder mooie en interessante stad, met een grote culturele potentie. Dit advies wordt geschreven ten tijde van de Vermeer-tentoonstelling in het Mauritshuis, zodat we niet lang naar voorbeelden behoeven te zoeken. Door de jaren heen zijn door Hagenaars tal van opvallende initiatieven genomen tot het oprichten van culturele instellingen, het creëren van festivals en andere culturele activiteiten. De stad beschikt daardoor over een grote verscheidenheid aan kunstinstellingen en kunstuitingen van hoge kwaliteit. De stad heeft een sterke culturele identiteit ontwikkeld en neemt daarmee landelijk - in sommige opzichten zelfs internationaal - een belangrijke en centrale positie in.

Dat die creativiteit en potentie op kunstzinnig terrein unieke impulsen voor de stad betekenen, dat zij zowel artistiek gezien als in economisch opzicht een winstpunt voor Den Haag zijn, dat lijkt het gemeentebestuur zich te weinig te realiseren. De voortgaande bezuinigingen snijden diep in het culturele vlees. Zoals de artistiek leidster van een Haagse cultuurinstelling het formuleerde: "Een positie die in jaren is opgebouwd wordt door de bezuinigingen in één klap weer afgebroken. Het duurt minstens vijf jaar om die schade weer te herstellen."

Hopelijk zal de gemeente zuinig zijn op wat tot stand is gebracht en dat niet uit haar handen laten glijpen. Zij bewandelt nu dun ijs. De kunstinstellingen zetten hun activiteiten voort ondanks het feit dat sommige instellingen op de rand van het bestaansminimum balanceren en daardoor aan artistiek functioneren nauwelijks meer toekomen, laat staan aan artistieke ontwikkeling. Ook een stad die in een financiële crisis verkeert kan zich een dergelijke kapitaalvernietiging niet veroorloven.

Om de meest schrijnende problemen op te lossen doen wij een aantal ingrijpende voorstellen.

De financiële noodtoestand

Op den weg so voort te gaan

En tis achterwaerts gegaan

(Coornhert)

Hoewel wij liever over de artistiek-inhoudelijke aspecten van het cultuurbeleid adviseren dan over de financiën, ontkomen wij er niet aan, in dit advies enige opmerkingen over de financiële situatie van de gemeente Den Haag te maken.

Wij hebben onze taak als bijzonder moeilijk ervaren, vooral doordat de gemeente parallel aan onze advisering een aantal bezuinigingsrondes uitvoerde, waarover de concrete besluiten ons gaande het adviseringsproces bereikten.

Aan onze commissie is bij haar aantreden verzocht zich bij haar advisering te houden aan de bestaande financiële kaders en rekening te houden met de tussentijdse beslissingen die de gemeente nog te nemen had over bezuinigingen op subsidies c.q. op de budgetten van de gemeentelijke kunstinstellingen en ook in onze taakomschrijving is opgenomen, dat ons advies binnen het beschikbare budget, met inbegrip van de bezuinigingen, gerealiseerd moet kunnen worden. Van dat totale volume zijn wij bij onze herverdeling (zie bijlage 4) dan ook uitgegaan.

Voorop staat, dat de financiële ruimte voor cultuur in Den Haag beneden het niveau is gedaald dat voor het uitvoeren van de gestelde taakopdracht nodig is.

Weliswaar waren wij vantevoren op de hoogte van het feit, dat de Haagse culturele instellingen nog bezuinigingen te wachten stonden, maar de omvang van die bezuinigingen bleek zodanig dat er voor ons nauwelijks ruimte voor verschuivingen in het cultuurbudget resteert. We hebben de, meestal gerechtvaardigde, verzoeken om verhoging van het budget slechts in een heel enkel geval van een positief advies kunnen voorzien, namelijk daar waar het niet slechts om optimalisering maar om een absolute noodzaak gaat.

Eigenlijk kan het op dit financiële niveau niet verder meer, althans niet met de ambities die een grote (cultuur)stad passen. Het gemeentebestuur moet zich realiseren dat het bij de steeds voortschrijdende bezuinigingen die het kunstenveld te verwerken krijgt, niet mogelijk zal zijn het huidige kunstaanbod in Den Haag te handhaven, laat staan te versterken. Ook het besef, dat het culturele produkt tot een grote economische spin-off leidt, los van de aanzienlijke directe bestedingen, wil onvoldoende doordringen. In diverse rapporten is dit aangetoond en de reeds genoemde Vermeer-tentoonstelling is er

een bijzonder voorbeeld van, maar het geldt in grote mate ook voor de rest van het kunstaanbod, zeker voor dat van de grotere kunstinstellingen.

De beroerde financiële situatie maakt, dat het inleveren van de minst florerende voorzieningen slechts in geringe mate gebruikt kan worden om goede nieuwe initiatieven te honoreren. Voornamelijk dient die operatie om het bestaande basispakket te redden, door dat op een enigszins acceptabel niveau te brengen of te behouden.

Tenslotte wijzen wij er nog op, dat verschillende onderzoeken hebben uitgewezen, dat in de kunstsector meer dan elders de stijgende kosten niet worden gecompenseerd door de trendmatige aanpassingen van de subsidiebudgetten. De kosten van de uitvoerende kunsten, een zeer arbeidsintensieve bedrijfstak (niet alleen de kosten van de podiumkunsten, ook die van decorbouw enz.), vertonen een aanmerkelijk steiler oplopende lijn. Aan de ene kant doen zich in de kunsten geen besparingsmogelijkheden door automatisering voor, terwijl aan de andere kant de kwaliteitseisen steeds hoger worden met de kostenstijgingen vandien. In feite zouden kunstsubsidies dus bovenproportioneel moeten stijgen.

Wat betreft de bezuinigingen bij de Dienst Kunst en Cultuur geldt, dat deze dermate ingrijpend zijn dat voor de gemeentelijke kunstinstellingen het naar behoren uitvoeren van hun taakopdracht niet meer mogelijk is. Wij moeten er voorshands helaas van uitgaan, dat het totaal te bezuinigen volume dat aan de gemeentelijke kunstinstellingen samen is opgelegd, en waarvan de verdeling over de instellingen voor 1996 eenmalig was, niet kleiner zal worden in volgende jaren. Naar wij hebben begrepen gaat een projectgroep de structurele invulling met ingang van 1997 voorbereiden. Het is ons onduidelijk hoe ons advies en die invulling op elkaar worden afgestemd. Wij vinden die afstemming zó belangrijk, dat het ons zinnig lijkt dat onze adviescommissie hierover geraadpleegd wordt.

Uitgangspunten van het kunstbeleid

Gezien de beperkte middelen moest in het advies een volgorde van prioriteiten worden aangebracht. Eén van onze uitgangspunten is, dat een grote stad over een *minimumpakket* van voorzieningen moet beschikken. Dat moet worden vastgesteld. Naast dat pakket zijn er nog diverse andere interessante initiatieven. Echter, Den Haag kan zich in beginsel niet meer dan een minimumpakket permitteren. Is de situatie zo, dat twee of drie instellingen op hetzelfde terrein werken, dan gaat dat boven dat minimumpakket uit, tenzij die instellingen zoveel uitstraling bezitten dat zij onder de *sterke troeven* gerangschikt dienen te worden.

Criterion

Bij de beoordeling van de meerjarenplannen hebben wij onderzocht of een instelling binnen het gegeven financiële kader de haar opgedragen taak naar behoren kan uitvoeren.

Is naar behoren functioneren binnen dit kader volgens ons niet mogelijk en betreft het ofwel een instelling of activiteit waarover Den Haag als basisvoorziening zou moeten beschikken, ofwel een instelling die onze adviescommissie bestempelt als sterke troef (die twee kunnen samenvallen), dan hebben wij geadviseerd het subsidie te verhogen. Deze instellingen moeten kunnen gedijen en zich adequaat kunnen ontplooiën.

Hieronder geven wij aan, wat wij als een basisvoorziening beschouwen en wat als een sterke troef.

De gemeente zal duidelijke keuzes moeten maken en moeten vaststellen, welke instellingen zij in ieder geval wil behouden vanwege hun betekenis voor Den Haag als grote stad en voor de uitstraling die zij landelijk en in een enkel geval ook internationaal hebben. Deze keuzes moeten ook met zich meebrengen, dat de betrokken instellingen voldoende worden geëquipeerd voor de functie die zij hebben te vervullen. Zij moeten worden behoed voor

steeds voortgaande bezuinigingen, en daarnaast in staat worden gesteld om bijkomende werkzaamheden op het gebied van educatie en publiekswerving te verrichten. Die keuze moest ten koste van andere instellingen gaan. De financiële ruimte en het culturele scala in de gemeente Den Haag zijn geleidelijk aan zodanig ingekrompen, dat er nog nauwelijks mogelijkheden resteren om bij de ene instelling wat subsidie weg te halen teneinde een andere daarmee te helpen.

Prioriteiten

Wij zullen onze prioriteiten samenvatten en komen op grond daarvan tot de volgende uitgangspunten die onze keuze bepaald hebben.

- 1. Functioneren van het bestaande krijgt prioriteit boven het beginnen aan iets nieuws**
Wij hebben het verstandig gevonden, voorlopig in het algemeen niet te adviseren met nieuwe instellingen te starten, omdat er zoveel in aanleg sterke instellingen zijn, die met wat meer financiële armslag veel beter zouden kunnen functioneren en een veel groter rendement zouden kunnen behalen.
- 2. Het ondersteunen van kunstinhoudelijke activiteiten heeft prioriteit boven het ondersteunen van overhead**
- 3. Ontwikkeling en vernieuwing moeten op projectbasis ruimere mogelijkheden krijgen**
De minimale financiële ruimte voor verschuivingen, maakt dat er uitermate weinig ruimte overblijft voor ontwikkeling en vernieuwing. Zonder ontwikkeling en vernieuwing echter kunnen de kunst en het culturele leven in een grote stad niet bestaan. Daarom hebben wij voorgesteld de flexibele budgetten voor projecten en festivals te vergroten en tegelijk de normen om daarvoor in aanmerking te komen te verruimen zodat men ook gedurende een aantal jaren achtereen daarop aanspraak kan maken.
- 4. De stad moet beschikken over een pakket basisvoorzieningen**
Voor een grote stad is er een minimumpakket aan culturele basisvoorzieningen. Den Haag beschikt in grote trekken wel over de basisvoorzieningen die de stad als grote centrumgemeente ten dienste moeten staan. In willekeurige volgorde bestaat dat pakket uit:
 - een repertoiretoneelgezelschap
 - een gezelschap voor jeugdtheater
 - een symfonie-orkest
 - een dansgezelschap
 - een stadstheater
 - een concertzaal en andere podia voor:
 - grootschalige dans
 - kleine dans
 - middentheater
 - kamermuziek
 - nieuwe muziek
 - popmuziek
 - jazz
 - musea voor verschillende vormen van cultuurbezit
 - een instituut voor moderne beeldende kunst
 - een instituut voor kunsteducatie
 - een instelling voor de amateurkunst
 - festivals op diverse terreinen
 - een filmhuis.

Wat in Den Haag ontbreekt is:
een "vaudevilletheater" voor amusements-, musical-, cabaret- en (eventueel)
operaprogrammering,
een volwaardig podium voor popmuziek,
een werkplaats voor de ontwikkeling van jong talent op verschillende kunstterreinen en
een platformfunctie die o.a. de samenwerking stimuleert.

5. Er is een - beperkt - aantal sterke troeven dat de mogelijkheden moet krijgen zich te ontplooiën

In het meerbeleidsjarenplan 1993 - 1996 "Sterren aan het firmament" werden de volgende uitgangspunten vastgesteld:
concentratie op sterke troeven
concentratie op de binnenstad
concentratie op de thema's publieksbereik, kunst en onderwijs, integratie van de migrantenkunst en internationalisering
sturing op hoofdlijnen
beter gebruik van bestaande accommodaties
ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing
en een naderhand toegevoegd uitgangspunt:
verdere inkomstenverhoging.

Concentratie op de binnenstad is met de nieuwe kunstgebouwen voor een groot deel gerealiseerd, al lijkt ons dit geen exclusieve doelstelling. Een instelling die goed functioneert buiten het centrum, is misschien wel extra waardevol.

De sterke troeven *waren*:

Toneelgroep De Appel
Residentie-Orkest
Nederlands Dans Theater
Stella Den Haag
Het Nationale Toneel
Koninklijke Schouwburg
Theater a/h Spui
Korzo
Diligentia
Haags Gemeentemuseum
Museon
Hofvijvermusea
Koorenhuis
North Sea Jazz Festival
Holland Dance Festival
Cadance
Theaterfestival (inmiddels niet meer aan de orde)

De gemeente wil inspelen op een aantal sterke troeven die Den Haag te bieden heeft, maar door de betrokken instellingen in bezuinigingsronden te betrekken wordt hun positie ondergraven, met als gevolg dat zij geen sterke troeven dreigen te blijven.

Wil men serieus consequenties verbinden aan het aangemerkt worden als sterke troef, dan lijkt het ons niet realistisch de lijst te lang te maken. Wij hebben een nieuwe lijst sterke troeven opgesteld, waarbij wij ons noodzakelijkerwijs in het aantal hebben beperkt door strenge eisen aan het begrip sterke troef te stellen. Dat een instelling, die in het plan 1993 - 1996 voorkwam, niet meer op de nieuwe lijst staat, betekent overigens niet dat wij de

activiteiten van een dergelijke instelling niet waarderen.

Een sterke troef is voor ons een instelling die niet alleen een produkt van hoge kwaliteit levert, maar bovendien een bijzondere vitaliteit en uitstraling vertoont en daardoor een meerwaarde vertegenwoordigt. Het betreft instellingen met een typisch Haagse ontstaansgeschiedenis, waarvan de uitstraling echter veel verder gaat dan de stad en een landelijke, en soms een internationale, reikwijdte beslaat.

Sommige van deze instellingen zijn tegelijkertijd basisvoorzieningen, andere niet.

Als de *nieuwe* sterke troeven van Den Haag beschouwen wij:

*Nederlands Dans Theater
Het Nationale Toneel
Korzo
Haags Gemeentemuseum
Koorenhuis
Stroom / HCBK
Crossing Border Festival*

Verder zijn de volgende podia als sterke troef te beschouwen, op voorwaarde dat zij over een zodanig programmeringsbudget beschikken dat zij die potentie ook waar kunnen maken:

*Koninklijke Schouwburg
AT&T-Danstheater (ook als uitstekend operatheater)
Diligentia*

Overigens is het zelfs bij de sterke troeven niet mogelijk gebleken alle financiële wensen van die instellingen in te willigen. Wij realiseren ons, dat een aantal grote financiële problemen bij instellingen die wij als basisvoorziening of sterke troef aanmerken, en waarvan de oplossing dus volstrekt billijk zou zijn, ten gevolge van de aan onze commissie opgelegde beperking in beschikbare budgettaire ruimte in dit advies niet konden worden opgelost en dus zijn blijven liggen.

Grotere rust en zekerheid

Het belang voor de kunstinstellingen van een kunstenplan dat zich over meer jaren uitstrekt is, dat zo'n plan het principe van een overeenkomst in zich draagt. Subsidiërende overheid en gesubsidieerde instellingen spreken af, zich wederzijds aan de overeengekomen beleidslijnen te houden.

Het voornaamste uitgangspunt van dit advies is dan ook het creëren van rust gedurende een langere periode, waarin instellingen weten waar zij aan toe zijn. Zij kunnen dan een beleid op langere termijn ontwikkelen zonder voortdurend in de vrees te leven dat er tussentijds weer een aanslag op hun budget wordt gedaan. In de wijze waarop nu telkens bezuinigingen worden ingevuld, is voor de instelling geen duidelijke lijn te bespeuren. Instituten, die kort tevoren nog als sterke troef werden aangemerkt of die op initiatief van de gemeente zelf in het leven zijn geroepen, worden vervolgens met fundamentele bezuinigingen geconfronteerd, wat wij een hap-snapbeleid vinden. Wij vinden het onaanvaardbaar dat instellingen, die nog maar kort geleden op de been zijn geholpen en zich nog in een stadium van ontwikkeling bevinden, zo kort daarna en zo ten volle in bezuinigingsronden moeten meedelen. Die broodnodige rust kan bewerkstelligd worden door, zoals in Amsterdam en Rotterdam gebeurt, het budget voor vier jaar vast te leggen. Gedurende die tijd worden deze budgetten in beginsel niet opnieuw ter discussie gesteld.

Het is niet consistent een beleid te voeren dat, in navolging van het Rijk, met een vierjarenplan voor de kunsten werkt en dat tegelijk de mogelijkheid wil open houden - en daarvan blijkens de ervaringen van de laatste tijd ook gebruik maakt - om tussentijds zodanige bezuinigingen op te leggen dat de instellingen de taak waarvoor hen het subsidie was toegekend niet meer kunnen uitvoeren. Hierdoor vallen de voordelen die het vastleggen van een periode van zekerheid met zich brengen, weg en wordt onwenselijke onrust en onzekerheid bij de kunstbedrijven teweeg gebracht.

Wij bevelen daarom aan, het instrument van budgetfinanciering te hanteren en het de instellingen mogelijk te maken tussen de jaren van de planperiode met de middelen te schuiven. De instellingen worden door subsidiënten in toenemende mate afhankelijk gemaakt van eigen inkomsten. Dat dwingt een instelling ertoe, bedrijfsmatig te functioneren. Als nu een instelling die aldus functioneert, erin slaagt in enig jaar de daartoe benodigde bedrijfsreserve op te bouwen, loopt zij grote kans het volgende jaar gekort te worden in het subsidie. Dan wordt zij alsnog bedreigd in haar voortbestaan.

Het is gunstig voor de instellingen, dat nu voor het eerst een planperiode wordt gehanteerd, die gelijk loopt met het ministerie van OC&W. Tussentijds hebben wij contact gehad met de Raad voor Cultuur, in verband met de adviezen die de raad voorbereidt over instellingen die zowel de gemeente als het rijk om subsidie verzoeken. Omdat het gemeentelijk traject in tijd voorligt op dat van het rijk, en de raad op dat moment dus nog niet aan definitieve meningsvorming toe was, was er weinig gelegenheid tot onderlinge afstemming. Overigens betwijfelen wij, dat dat wenselijk zou zijn. Elk van beide adviesorganen dient toch zijn eigen oordeel te vormen.

Publieksbereik en inkomstenverhoging

Gedurende al wat langere tijd wordt in de discussie over kunstbeleid door politici - gesteund door externe adviseurs afkomstig uit de wereld van onderzoeks- en managementbureaus - steeds meer de nadruk gelegd op de *consumptieve* kant van de kunst. Begrippen als "marketing" en "publieksbereik" zijn schering en inslag en verleiden gemakkelijk tot de gedachte dat wellicht de maskering van beoogde bezuinigingen het doel zou kunnen zijn. Bij de vaststelling van een evenwichtig kunstbeleid mag nimmer uit het oog worden verloren dat de *conceptie* en de *consumptie* van kunst twee wezenlijk verschillende zaken zijn en dat een al te eenzijdige gerichtheid op de consumptieve kant leidt tot de dood in de pot. Een ander bezwaar tegen een dergelijke benadering is dat de kwalificatie van kunst teveel gebaseerd is op het *moment*. De betekenis van een kunstwerk is veelomvattender dan het ene aanrakingsmoment in concertzaal, theater of museum. Naast de directe emotionele en esthetische beleving op het moment van perceptie hebben kunstwerken een dieper gaande, algemene invloed en uitwerking op het weten en voelen van een maatschappij.

Dat neemt niet weg dat ook de commissie vindt dat het instrument van marketing een zinvol instrument kan zijn om het publieksbereik te optimaliseren. Maar dan moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Naar aanleiding van het Handboek "Cultuur en toerisme hand in hand" van de KPMG merken wij op, dat het nooit de bedoeling kan zijn dat er met het oog op de vergroting van het publiek voor een produkt wordt gekozen dat op gespannen voet staat met de taakopdracht van een instelling. Bij het gebruik maken van marketing binnen de kunst dient uitgegaan te worden van een *gegeven* produkt. Een kunstenaar moet kunnen maken wat hij vindt dat hij moet maken. Al is de publieksfactor in de kunst van groot belang, de keuze van de artistieke leiding van een kunstinstelling moet altijd op artistieke gronden genomen worden. Vanuit dit perspectief kan van een instelling verwacht worden dat zij alles doet wat in haar vermogen ligt om optimaal een publiek te bereiken. Subsidiënten hebben de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat de financiële middelen hiertoe adequaat zijn.

De vraag van de gemeente aan de instellingen om extra activiteiten te verrichten op het gebied van publiekswerving (en daarmee verhoging van de eigen inkomsten) verhoudt zich - in het licht van het bovenstaande - slecht met de afnemende financiële middelen, omdat de omvang van de personele bezetting bij een aantal instellingen daarop onvoldoende of niet is berekend. Anderzijds moet gezegd dat voor sommige instellingen geldt dat in de houding ten opzichte van publiekswerving verbetering mogelijk is. Het is noodzakelijk dat de attitude van alle medewerkers van een instelling - "van artistiek leider tot kassapersoneel" - erop gericht is zich gezamenlijk sterk te maken om zo goed als mogelijk publiek bij de productie te betrekken. Dit geldt bijvoorbeeld voor de wijze waarop het publiek geïnformeerd wordt, voor de vraag of openings- en aanvangstijden genoeg rekening houden met het publiek, etc. Het bereiken van het publiek moet hoog op de agenda van elke instelling staan. Daarnaast vinden wij dat er voor sommige doelgroepen verhoging van entreegelden mogelijk is, met name bij musea.

Ongetwijfeld werken de kunstinstellingen hard om zich in het publicitaire geweld een plaatsje te veroveren temidden van vele andere manieren van vrije tijdsbesteding. Hoewel dat bij veel instellingen nog verbeterd kan worden, blijft het een gegeven dat iedere instelling de eigen doelgroep het beste kent en daardoor zelf hiervoor haar eigen menskracht, haar eigen brochures, bladen en folders, wil inzetten. Een Uitbureau werkt aanvullend en overlappend, bovendien in Den Haag tot nog toe weinig succesvol. Op grond daarvan hebben wij bij de harde noodzaak om aan te geven hoe onze prioriteiten gestalte kunnen krijgen, voorgesteld met subsidiëring van de Uitpost te stoppen (zie advies nr. 36) en deze functie, ook in het licht van de waarde van het kunstaanbod als onderdeel van het totale toeristische product, verder aan de Stichting Promotie over te laten.

Instellingen moeten wel in staat zijn het publiek te laten weten dat ze überhaupt bestaan en te adverteren wat ze te bieden hebben. Door al te ingrijpende bezuinigingen kan de overheid de kunstinstellingen, die als gevolg van bezuinigingen het reclame-instrument meer en meer moeten gebruiken, uit handen slaan.

Kunsteducatie

Leren omgaan met kunst, actief en receptief, daar gaat het om in de kunsteducatie. De eerste kennismaking met kunst en het eerste leren omgaan met kunst vindt plaats in de primaire opvoedingssituatie: thuis en op school. Daar wordt de basis gelegd. Wie verder wil, kan terecht in de buitenschoolse educatie. Soms wordt die scholing omgezet in een beroepsopleiding, anderen vinden vaak hun weg als amateur.

Waar mensen in hun persoonlijk leven omgaan met kunst zullen, afhankelijk van ideeën, behoeften en wensen, verschillende accenten gelegd worden. Men neemt deel aan het culturele leven, waarin de professionele kunst, de amateurkunst en de kunsteducatie onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Wie zelf actief is op kunstgebied en les neemt, gaat vaker naar het theater en bezoekt vaker tentoonstellingen, concerten en andere kunstevenementen. Onderzoek heeft aangetoond dat de actieve kunstbeoefening op zichzelf en in combinatie met receptieve kunsteducatie een interessant rendement oplevert voor de kunst- en cultuurparticipatie. De kunsteducatie speelt een centrale, stimulerende rol bij het bevorderen van de cultuurparticipatie.

De nauwe samenhang tussen amateurkunst, professionele kunst en kunsteducatie wordt benadrukt in het kunst- en cultuurbeleid van het ministerie van OC&W. Daarin zijn kwaliteit, diversiteit en participatie de sleutelbegrippen en heeft de kunsteducatie, met name in het onderwijs, prioriteit.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat veel instellingen aandacht geven aan kunsteducatie. Voor sommigen betekent dat een accentverschuiving die wij zeker nodig achten. Op de Nederlandse scholen wordt relatief weinig aandacht aan de humaniora besteed, terwijl het kunstaanbod in tal van opzichten groter en gevarieerder is dan in de landen om ons heen.

Wat Den Haag betreft wordt hierin voorzien door het Koorenhuis, met name voor het basisonderwijs en in geringere mate voor het voortgezet onderwijs. Verder is het vooral aan de kunstinstellingen zelf om in samenspraak en/of samenwerking met het Koorenhuis jongeren belangstelling voor kunst en cultuur bij te brengen. Sommige instellingen doen dat overigens uitstekend.

Maar niet alleen activiteiten in het onderwijs zijn belangrijk. Ook een buitenschools educatieaanbod voor kinderen, jongeren en volwassenen is onontbeerlijk voor de samenhang tussen professionele en de amateurkunst. In zowel actieve als receptieve zin voorziet het Koorenhuis in deze behoefte. Voor de samenhang, afstemming en samenwerking met en binnen de amateurkunst, is het dan ook gewenst dwarsverbanden te leggen tussen het Koorenhuis en instellingen als het Haags Centrum voor Amateurkunst en de jeugdtheaterschool Rabarber.

In een aantal gevallen is er al een goede afstemming met professionele kunstinstellingen wat betreft programmering en specifieke activiteiten, bijvoorbeeld bij het Residentie-Orkest en Het Nationale Toneel.

Samenwerking

Een opvallend "Haags" verschijnsel is het eilandgedrag. Incidentele samenwerking komt wel voor, maar structurele samenwerking ontbreekt vaak, ook waar die volstrekt voor de hand zou liggen. Toch zijn er inmiddels enkele kenteringen te bespeuren, die nu al aantonen dat ook in Den Haag één en één soms méér is dan twee.

Het duidelijkste voorbeeld is misschien wel de steeds intensievere samenwerking tussen diverse Haagse theaters - niet alleen diverse "podia" maar ook het Haags Filmhuis - met het Holland Dance Festival en Cadance. Bovendien kennen het "grote" en het "kleine" dansfestival al enige tijd ook onderling een afstemming. Dit gaat veel verder dan alleen het uitlenen van bijvoorbeeld leden van het Nederlands Dans Theater als choreograaf aan Djazzex of aan projecten in Korzo. Niet slechts worden het Holland Dance Festival (oneven jaren) en Cadance (even jaren) in principe bewust om het jaar gehouden, tot de samenwerking behoort ook het maken van inhoudelijke afspraken ten aanzien van de programmering. Bij dansontstijgende thema's - zoals de symposia over de connectie van dans met muziek op het vorige Holland Dance Festival - zijn vanaf de beginfase al externe deskundigen - musici en organisaties - betrokken bij de voorbereiding. Dwarsverbanden van dans en muziek zijn in twee weekends in brede zin aan de orde gekomen, maar ook puur theoretische ontwikkelingen binnen de (elektronische) muziek als gevolg van een nieuwe functie bij de "begeleiding". Los van de winst voor het discours geeft het ook winst in de vorm van interessante samenwerkingsprojecten van dansers en musici. Dit verklaart mede het succes van juist de Nederlandse projecten op het vorige Holland Dance Festival.

Recent is er ook een samenwerkingsverband van de grond gekomen bij de kamermuziek, met name tussen de Dr Anton Philipszaal / Nieuwe Kerk en Diligentia. Ook deze - nog vrij prille - ontwikkelingen waarderen wij positief. Er zijn nog diverse combinaties en samenwerkingsverbanden mogelijk die de verschillende partners ten goede zouden komen. Wij komen hier nog op terug bij het bespreken van de instellingen die het betreft, maar daarnaast wijzen wij ook op rijksinstellingen als het Koninklijk Conservatorium, dat bijvoorbeeld twee mooie muziekzalen bezit. Deze instelling stelt zich ter zake nogal geïsoleerd op.

Het is jammer dat structurele samenwerking nog onvoldoende voorkomt. De incidentele voorbeelden van samenwerking, ook bijvoorbeeld in het kader van festivals aan het Spui, bewijzen de verrijkende betekenis daarvan immers. Dat de samenwerking geen structureel karakter wil krijgen komt doordat instellingen elkaar kennelijk als tegenstanders of concurrenten zien. Of men werkt langs elkaar heen, of men heeft niet door dat bij een gezamenlijke aanpak de weggetjes veel sneller worden gevonden. Terwijl samenwerking een meerwaarde oplevert, die niet alleen artistiek-inhoudelijk maar ook economisch broodnodig is. Den Haag zou hier een premie op moeten stellen, wat te realiseren is als ons voorstel wordt gevolgd het projectenbudget ruimere mogelijkheden te verschaffen.

Een blijvende overlegstructuur ontbreekt.

De Rotterdamse ervaring leert, dat een instituut als de Rotterdamse Kunststichting belangrijk werk kan verrichten om een wederzijds bevruchtende samenwerking (zelfs tussen professionele- en amateurkunst) op gang te brengen, leemten op te vullen, gevraagd en ongevraagd advies te geven en een regisseursfunctie te vervullen. De Rotterdamse ervaring leert ook, dat de klus op een gegeven moment geklaard is en dat op termijn zo'n functie zichzelf tot op zekere hoogte overbodig maakt.

Wij vinden, dat Den Haag eigenlijk een sturende kunststichting nodig heeft als bindend en initiërend element. Daarbij beseffen wij, dat Den Haag de middelen niet heeft om een kunststichting te bekostigen en geven wij zelf in ons advies prioriteit aan de invulling van het reële kunstaanbod boven overheadvoorzieningen. Een verbetering in dit opzicht zou zonder kosten gerealiseerd kunnen worden door een gestructureerd overleg tot stand te brengen van de directies van alle kunstinstellingen in de stad, zoals in Amsterdam en Rotterdam gebeurt. Het totstandkoming van het platform van Haagse theaters zou een aanzet hiertoe kunnen vormen.

Flexibele middelen

De Haagse cultuurbegroting is vrijwel geheel gevuld met structurele subsidies. Voor flexibiliteit zoals projecten, programmering, festivals en nieuwe initiatieven bestaat veel te weinig ruimte meer. Middelen waarmee ingespeeld kan worden op actuele ontwikkelingen zijn er nauwelijks. En als er op een gegeven moment een bedrag op de begroting voor wordt vrijgemaakt, zoals het festivalbudget, dan is zo'n budget een kort leven beschoren.

Met name ook voor het stimuleren van nieuw en jong talent zijn de vrije budgetten een levensvoorwaarde. En deze stimulering heeft voor ons een hoge prioriteit. Jong talent is aanwezig, maar komt onvoldoende tot zijn recht. Op dat gebied valt er voor de gemeente nog veel stimulerend en initiërend werk te verzetten.

De migrantengelden buiten beschouwing gelaten - gelet op de parallel aan onze advisering lopende gedachtenwisseling over een doelmatiger besteding van deze middelen - en ook wat kleinere budgetten zoals dat voor promotie niet meerekenend, zijn de belangrijkste vrije middelen op de gemeentelijke kunstbegroting:

- a. programmeringsgelden (f 975.000,-);
- b. projectengelden (f 550.000,-);
- c. festivalgelden (f 154.000,-).

Ad a. Programmeringsbudget

Wij stellen voor, nu voor de gehele kunstenplanperiode de verdeling van het programmeringsbudget vast te leggen. De door ons voorgestelde verdeling hebben wij aangegeven in onze adviezen over de meerjarenplannen van de betreffende accommodaties en tevens in bijlage 4. De programmeringsmogelijkheden van de Haagse zalen, zowel absoluut gezien als vergeleken bij andere grote steden, zijn uiterst gering.

De Dr Anton Philipszaal, het AT&T Danstheater, de Koninklijke Schouwburg en kleinere theaters en concertzalen lopen ver achter bij andere steden. Deze zalen, en daarmee de stad Den Haag, zouden een veel grotere uitstraling en aantrekkingskracht kunnen krijgen bij een verruiming van hun mogelijkheden.

Mogelijkheden voor verhoging binnen de geringe verschuivingsruimte die het cultuurbudget biedt, zien wij evenwel niet.

Ad b. Projectenbudget

Wij verlenen prioriteit aan de verhoging van dit budget, gekoppeld aan een verruiming van de toepassingsmogelijkheden. In ons advies over de instellingen zullen wij voorstellen een aantal kleinere initiatieven niet meer voor structurele subsidiëring in aanmerking te brengen. Andere initiatieven, zoals Phoenix, sneuvelden reeds eerder bij de bezuinigingen. Nieuwe initiatiefnemers die nu meerjarenplannen hebben ingediend hebben wij vrijwel zonder uitzondering nul op het rekest moeten geven.

Wij stellen voor binnen het flexibele budget kansen te scheppen voor dit soort activiteiten. Daartoe adviseren wij een verruiming van het budget met f 200.000,-.

Verhoging van het projectenbudget zou in onze visie gekoppeld moeten worden aan het laten vervallen van het vereiste, dat een activiteit eenmalig moet zijn. Het zou mogelijk moeten worden dat instellingen met grotere frequentie een beroep op deze pot doen en dat activiteiten, als zij positief beoordeeld worden, voor meer dan één adviesronde achtereen voor subsidie in aanmerking wordt gebracht. Zelfs zou het acceptabel moeten worden, overeenkomstig de (voorgenomen) werkwijze bij rijksfondsen, dat een aanvrager, mits deze daarvoor goede argumenten heeft, zekerheid kan verkrijgen dat hij gedurende een langere periode dan een half jaar subsidie ontvangt, dus bijvoorbeeld voor één of twee jaar achtereen. De nieuwe projectenadviescommissie moet het systeem hiervoor en de te stellen criteria nader uitwerken.

Ad c. Festivalbudget

Het bedrag van f 154.000,- voor festivals is overgebleven na de bezuinigingen op het budget met ingang van 1996 (f 136.000,-) en 1997 (f 20.000,-). Dit budget is bestemd voor festivals die nog niet structureel op de gemeentelijke kunstbegroting staan. Dat er diverse festivals in Den Haag hiervan moeten bestaan (onder meer In de Branding, Dichter aan huis en voor een deel ook Cadance op grond van het advies van de festivalcommissie) maakt dat dit bedrag volstrekt onvoldoende is en dat er al helemaal geen ruimte overblijft voor nieuwe initiatieven. De Haagse festivals zijn vitaal en noodzakelijk voor de stad. Omdat festivals het meestal moeten hebben van één bezielende leidende figuur die niet alleen zorgt voor de artistiek-inhoudelijke invulling, maar doorgaans ook voor het aantrekken en enthousiast maken van de nodige sponsors, is een "geconcentreerde opzet van festivals" die de Commissie Haags Festivalbeleid in 1994 voorstelde, d.w.z. het samenbrengen van festivals in één organisatie, geen efficiënte maar een heilloze weg. Wij adviseren een verhoging van het festivalbudget met f 112.000,-. Ten gevolge van een bezuiniging uit de Winternota 1995 (zie Slotbeschouwingen) resteert van deze verhoging per saldo een bedrag van f 92.000,-.

Popnotitie

Aan ons is de notitie van het Haags Overleg Popmuziek om preadvies voorgelegd. Onze mening inzake het popbeleid is vervat in ons advies over het Paard: het belangrijkste lijkt ons, dat het Paard een geschikte huisvesting krijgt. Een goede popzaal van 1.000 plaatsen ontbreekt, terwijl de Dr A. Philipszaal voor popprogrammering ongeschikt is. Verder is belangrijk dat er een goede samenwerking en afstemming tussen Paard en OLS tot stand komt.

En ten slotte dat het Paard beziet of het het Plein-festival nieuw leven in kan blazen, terwijl HPC zich toelegt op het beheer van oefenruimten.

Wij vinden het voorts jammer, dat de mogelijkheden van de Statenhof voor grotere popconcerten maar mondjesmaat benut worden. Wij merken wat het aspect van de popcursussen betreft nog op, dat het Koorenhuis hierin naar ons oordeel een centrale rol zou moeten spelen.

Het bestrijden van geluidsoverlast is een zaak van de podia zelf. Voor popprogrammering, door het Paard en andere instellingen, kunnen de verruimde financiële en procedurele mogelijkheden die wij bepleiten voor de flexibele budgetten nieuwe perspectieven bieden.

Zalen in Den Haag / Opera

Naar aanleiding van het initiatief in Den Haag een operagebouw te realiseren onderkennen wij, dat de stad een zaal van de geplande maat, mist. Opera is een lacune in Den Haag, maar of er voldoende publiek is om een zaal met 1.800 plaatsen daarmee te vullen lijkt ons ongewis. De zaal zou gezien de maat gebruikt moeten worden als een "vaudevilletheater", dus zowel voor het "ijzeren" operarepertoire, als voor grootschalig amusement zoals musical, entertainment c.q. cabaret voor de zeer grote zalen en pop. Door de langdurend vastgetimmerde bespelingsafspraken met betrekking tot het VSB-Circustheater is er geen grote zaal van 1.800 stoelen voor vaudeville in Den Haag beschikbaar, behalve het Nederlands Congres Gebouw dat qua sfeer minder geschikt is voor culturele invulling. Op termijn zou dan in Den Haag behoefte zijn aan een Carré- of Luxor-achtige functie. Anders ligt het, wanneer Van den Ende de bespelingsformule van het Circustheater zou verruimen.

De lokatie voor de nieuwe accommodatie is onzeker. Ook de financiële consequenties zijn onduidelijk. Hoe aantrekkelijk ook voor toeristisch bezoek e.d., het lijkt ons niet aannemelijk dat een nieuwe zaal zichzelf zou terugverdienen. Het toevoegen van een nieuwe accommodatie onder de huidige benarde omstandigheden lijkt ons niet de eerste prioriteit. Er zijn naar ons oordeel andere prioriteiten op dit gebied, zoals de operaprogrammering van het uitzonderlijk goed voor opera geschikte AT&T Danstheater, met de Koninklijke Schouwburg als aanvulling voor het barokgedeelte van het operarepertoire.

Zomerbespeling

De raadscommissie heeft onze mening gevraagd over de verruiming van de mogelijkheden voor programmering in accommodaties gedurende de zomer. Wij kunnen niet aanraden hier prioriteit te leggen. Zomerbespeling zou in hoofdzaak een toeristisch/economisch belang dienen zodat deze, als er al voor gekozen moet worden, ook in die sfeer bekostigd zou moeten worden. Deze bespeling zou dan vooral met niet taalgebonden cultuuruitingen moeten worden ingevuld. Echter, of succes te verwachten is, is de vraag. In Amsterdam zijn middelen vrijgemaakt om verschillende theaters gedurende de zomer te bespelen, maar de belangstelling bleek tegen te vallen. Alleen het Concertgebouw heeft een intensieve zomerbespeling. Bovendien is Den Haag in de zomer vergeleken met andere steden niet slecht af met zijn aanbod, gezien de activiteiten van het VSB-Circustheater en het North Sea Jazz Festival. Buitenactiviteiten zoals een straattheaterfestival lijken ons aantrekkelijker.

Integratie migrantenkunst

Een aantal activiteiten dat deze integratie bevordert is reeds op gang gekomen, bij het Centrum voor Amateurkunst op het gebied van de amateurkunst en bij het Koorenhuis op het gebied van educatie, terwijl ook de podiumfunctie van het Volksbuurtmuseum voor migrantenkunst een goed initiatief is.

Maar het werven van migrantenpubliek wil niet erg lukken. De goede

wereldmuziekprogramma's van Korzo bijvoorbeeld worden nauwelijks door migranten bezocht. Het is naar ons idee de taak van elke kunstinstelling zich in te spannen om ook een allochtoon publiek te interesseren voor het kunstprodukt dat de instelling aanbiedt. Dat gaat niet vanzelf, daar moeten mensen aan te pas komen die de weg weten in de wereld van het potentieel geïnteresseerde migrantenpubliek. Het lijkt ons een onderdeel te kunnen zijn van de samenwerkingsverbanden die wij de Haagse kunstinstellingen zo van harte aanbevelen, dat instellingen dit samen ter hand nemen, dat zij gebruik maken van elkaars ervaringen en dat groepen instellingen die een verwant produkt aanbieden samen iemand aantrekken die dit deel van de publiekswerving tot taak krijgt. Wij stellen voor dit te betrekken bij de gedachtevorming over de verbetering van het kunstbeleid voor en door migranten waarmee, naar wij hebben vernomen, de gemeente parallel aan dit advies bezig is.

ADVIES PER INSTELLING

Verklaring der tekens:

Zie ook bijlage 4: bij het advies is rekening gehouden met de bezuinigingen die zijn opgelegd in het kader van de Winternota's en in het kader van de aanpak van de financiële problematiek bij de Dienst Kunst en Cultuur

P = prioriteit

- + + : gevraagde verhoging (deels) honoreren;
- + : handhaven op huidige subsidieniveau;
- : posterioriteit / lagere prioriteit, subsidie verlagen;
- - : posterioriteit / geen prioriteit, subsidie stoppen.

1. Centrum voor Amateurkunst

Amateurkunst bestaat voor een deel uit verenigingen die vooral voor de gezelligheid bijeen komen. Of die gesubsidieerd moeten blijven worden is voor ons de vraag. Naast gezelligheidsverenigingen zijn er ook amateurkunstenaars die op het grensvlak van amateuristisch en professioneel werken. Van een streven naar vernieuwing of artistieke ontwikkeling is in dit plan echter weinig terug te vinden. Dat komt misschien doordat het centrum rekening moet houden met de wensen van de aangesloten verenigingen, die niet voor nieuwe activiteiten in zijn. Dat er in het plan van meer initiatieven en van activiteiten op straat melding wordt gemaakt lijkt een gratuite reactie op de gemeentelijke adviesaanvraag, die zomeractiviteiten wil.

Gezien de hoge huisvestingslasten van het kantoor aan de Raamstraat en het theatertje De Poort lijkt het ons nuttig dat de mogelijkheden voor alternatieve huisvesting worden onderzocht. Gezamenlijke huisvesting van het Centrum met jeugdtheaterschool Rabarber, waarvan sprake is, vinden wij een aantrekkelijk perspectief. Mocht de functie van De Poort niet onder te brengen zijn, dan zou onderbrenging van die functie in het Volksbuurtmuseum of een ander theater overwogen moeten worden. Zoals De Poort nu gerund wordt schort het volstrekt aan enige uitstraling of bevoegenheid. In andere steden trekken amateurgroepen zich minder terug en bespelen zij diverse theaters en andere zalen. Daaronder zijn ook wel professionele podia, wat uiteraard een stimulans voor de kwaliteit betekent. In Den Haag komt dat niet of nauwelijks voor.

Bijna elke instelling zegt banden met het Koorenhuis te hebben of te willen aangaan, maar het CvA legt die link niet. Terwijl dat juist hier op zijn plaats zou zijn, in verband met de scholing en doorstroming van amateurs. Bij amateurkoepels in andere steden wordt die dwarsverbinding wel gelegd. Vooral voor amateurgezelschappen die wat meer willen presteren, en dat is het deel waarvoor het subsidie in de eerste plaats bestemd zou moeten zijn. Het plan van het CvA heeft dergelijke ambities niet en is überhaupt weinig inspirerend. Het centrum initieert weinig nieuwe activiteiten en is erg op zichzelf betrokken.

Het centrum functioneert echter nog maar kort en verdient dus het voordeel van de twijfel, maar als de gedachte bij de vorming van dit centrum was dat het de amateurkunst zou profileren en een podium zou kunnen bieden zoals bijvoorbeeld De Engelenbak in Amsterdam dat doet, of het migrantendansfestival in Rotterdam, dan blijkt daar weinig van. Ook met het Volksbuurtmuseum moeten er naar ons idee aantrekkelijke samenwerkingsvormen mogelijk zijn. Aan de oplossing van een oud begrotingstekort, waarom het plan vraagt, geven wij geen prioriteit. Dat is een zaak van de instelling zelf. Vergeleken bij andere grote steden zitten de Haagse amateurkunstbeoefenaren naar ons oordeel in Den Haag ruim in hun jasje, terwijl de

uitstraling en dus het profijt voor het culturele leven van de stad veel geringer is dan in die andere steden. De eigen bijdrage kan omhoog. De sterk regionale functie van het centrum moet ook een financiële vertaling krijgen.

P: + wat betreft functie (basisvoorziening);

- wat betreft uitvoering.

-/- f 100.000,-

2. Haags Gemeente-Archief

Het plan is uitgebreid, maar niet duidelijk. Het is wat plichtmatig en zou overzichtelijker kunnen zijn. De taken lijken zich vrijwel te beperken tot conservering. De verhuizing naar het stadhuiscomplex biedt het GA enorme nieuwe perspectieven. In het plan ontbreken echter ideeën wat daarmee te doen. Er worden geen raakvlakken met het publiek gecreëerd. Het Gemeente-Archief wil "naast schatkamer ook supermarkt" zijn maar vult dat inhoudelijk niet in. De geclaimde budgetverhoging wordt niet onderbouwd.

Het Gemeente-Archief slaat geen munt uit het feit dat de nieuwe lokatie voor het publiek aantrekkelijker is. Het plan laat slechts geringe meerwaarde zien. De huidige exposities die het HGA inricht trekken weinig belangstelling en liggen op hetzelfde terrein dat ook door het Haags Historisch Museum wordt bestreken, wat ons, gegeven de zeer beperkte mogelijkheden bij beide instellingen, contraproductief lijkt. Overheveling van dat soort activiteiten naar het Haags Historisch Museum zou logisch zijn. Wij stellen voor dat het Gemeente-Archief zich beperkt tot zijn wettelijk voorgeschreven taak, die volgens onze schatting 90% van het budget beslaat. Ook uit de regionale betekenis van deze instelling kan wellicht financieel voordeel geput worden.

P: + wat betreft functie (wettelijk voorgeschreven voorziening)

- wat betreft uitvoering

-/- f 380.000,-

3. Literair Theater Branoul

Op de kwaliteit van de in Branoul gepresenteerde voorstellingen valt veel af te dingen. Wij koesteren gereede twijfel aan het belang, voor deze presentaties een aparte instelling in het leven te houden. Ook wordt er nauwelijks aandacht besteed aan de orale literatuur (bijvoorbeeld allochtone vertelkunst), terwijl zich dat heel goed voor literair theater zou lenen.

Het doorzettingsvermogen van Rein Edzard verdient waardering, maar wij zijn niet enthousiast over zijn invulling van de programma's.

Al wordt de programmering in de toekomst minder een Rein Edzard-aangelegenheid en al is Branoul een typisch Haags verschijnsel en als zodanig waardevol, wij kunnen het niet verantwoorden hier meer geld voor te adviseren. En bij gelijkblijvende subsidie is continuering financieel gezien problematisch. Men kan het nu al niet bolwerken; als Rein Edzard meer terugtreedt zal het financiële probleem alleen maar groter worden. Zodoende is Branoul voor ons een posterioriteit en adviseren wij, het subsidie te beëindigen.

P: - -

-/- f 58.000,-

4. Jan Campert-stichting

Eenvoudig maar degelijk plan. Vooral de literaire prijzen van deze stichting hebben een goede naam, maar ook de symposia zijn de moeite waard. Moet zo blijven.

P: +

5. Diligentia

De twee pijlers van de programmering van Diligentia zijn kamermuziek en cabaret. Hoewel een wat vreemde combinatie, blijkt er mee te werken te zijn. Het plan van Diligentia heeft op beide terreinen van de programmering relaties met andere zalen. Op het gebied van kamermuziek met de Nieuwe Kerk, op het gebied van cabaret met Theater PePijn.

Wat het eerste betreft is Diligentia wellicht door de bezuiniging met f 90.000,- gedwongen het accent meer naar de cabaretkant te verschuiven. Wij vinden echter dat kamermuziek in Diligentia zó goed tot zijn recht komt, dat zij een belangrijk bestanddeel van de programmering van Diligentia zou moeten blijven. Dit ook in verband met de historische traditie die Diligentia op dit terrein heeft, de diverse grote musici die er hebben opgetreden, en gezien de uitstekende akoestiek, artistieke staat en sfeer na de verbouwing. Het aantal concerten vinden wij overigens vrij klein en er is te weinig lijn te bespeuren in de inhoud van de programmering. Tussen de programmering van kamermuziek in de Nieuwe Kerk en die in Diligentia moet een goede samenwerking en afstemming plaatsvinden. Aanzetten daartoe zijn reeds gegeven. Overigens geven wij wat kamermuziek betreft prioriteit aan Diligentia boven de Nieuwe Kerk. Zie voor de laatste verder advies nr. 23.

Wat cabaret betreft is Diligentia voor winstgevende programmering waarschijnlijk te klein. Voor het grootschaliger cabaret is in Den Haag nauwelijks plaats.

Diligentia's kracht ligt in haar aantrekkelijke zaal met zijn goede akoestiek voor muziek. Uitbreiding met een kleine zaal lijkt ons geen goed idee (zie hieronder over de relatie met PePijn).

Het deel van het plan dat over migrantenprogrammering gaat vinden wij plichtmatig en van weinig kwaliteit.

P: + + kamermuziek
- cabaret
- 2e zaal
+ f 75.000,- (programmering kamermuziek)

6. Theater PePijn

Wij zouden het betreuren als PePijn zou verdwijnen. Een klein zaaltje voor beginnende cabaretiers is nodig, en PePijn kan rekenen op diverse particuliere bijdragen. Tevens is duidelijk dat het niet kan blijven voortbestaan met f 75.000,- subsidie en verder bij de gratie van de benefietvoorstellingen van Paul van Vliet en Youp van 't Hek. Per jaar wordt een verlies van een ton geraamd. In het plan wordt een combinatie met Diligentia voorgesteld in die zin, dat Diligentia het beheer van PePijn overneemt. Dat lijkt op de situatie bij de Amsterdamse theatercombinatie Bellevue en Nieuwe De La Mar, die uitstekend functioneert onder één directeur en met één staf die beide zalen programmeert. Wij vinden dat dus een suggestie die zeer het onderzoeken waard is en die de voorkeur verdient boven het kleine zaal-plan van Diligentia.

PePijn heeft inmiddels ook zelf voorgesteld met Diligentia samen te gaan om onder de vleugels van Diligentia in de toekomst als kleine zaal van Diligentia voor cabaret te functioneren. Nu hierover in principe overeenstemming tussen beide instellingen bestaat, heeft deze instelling prioriteit.

P: +

7. Filmstad

Hoewel het plan weinig uitgewerkt is, dient Filmstad wel een Haags belang. De programma's van Filmstad hebben een aanvullende waarde voor het Haagse filmklimaat. Het Haags Filmhuis heeft immers nauwelijks ruimte om ook aandacht te besteden aan de avant-garde op filmgebied.

Wellicht is onderbrenging van deze functie bij het Filmhuis, na de gewenste ruimtelijke uitbreiding (zie nr. 24), denkbaar. Het zou aantrekkelijk zijn de mogelijkheid tot het produceren van avant-gardistische, c.q. experimentele film in de stad te hebben.

Een basisvoorziening is het evenwel niet. Afgewogen tegen andere prioriteiten kunnen wij voor dit doel geen structurele subsidie adviseren. Een oplossing biedt de projectenpot, als deze zowel financieel als procedureel wordt verruimd. Dat wil zeggen dat op dat budget dan ook beroep kan worden gedaan voor langer lopende activiteiten zoals deze.

P: -

8. Haags Gemeentemuseum

Het plan geeft een goed inzicht in de bedroevende omstandigheden waarin het museum verkeert. Verbouwing en reorganisatie zijn komende jaren de voornaamste bezigheden. Het aankoopbudget is zó laag dat het ook onmogelijk is (bijv. op grond van het matching-principe van het Mondriaanfonds) voor aanvullende bijdragen in aanmerking te komen. Ook de publiciteit is beneden het minimum: folders e.d. van het museum kom je vrijwel nooit tegen. De publieksbelangstelling staat dan ook in geen enkele verhouding tot de prachtige collectie.

De financiële problemen van het museum zijn voor een deel van tijdelijke aard. Het aankoopbudget, dat in verband met het verrekenen van tekorten uit het verleden nu voor een aantal jaren tot een absoluut minimum is teruggebracht, komt vanaf 1998 weer terug op het oude peil van f 450.000,-.

Voor tentoonstellingen is er te weinig geld. Wij constateren ook dat er voor de basisregistratie te weinig personeel is. Die basisregistratie is onder meer nodig om te kunnen beoordelen wat afgestoten kan worden en wat moet worden behouden en om het beheer te verbeteren. Op grond van een degelijke basisregistratie zou ook te bezien zijn of er eventueel enig soelaas mogelijk is ten behoeve van financiële ruimte van het museum door de verkoop van minder belangrijk werk. Als voor dit museum geen oplossing geboden wordt, is er sprake van aanzienlijke kapitaalvernietiging. Wij stellen daarom voor, voor activiteiten, onder meer tentoonstellingen, en voor basisregistratie f 100.000,- per jaar extra beschikbaar te stellen.

Het ziet ernaar uit dat de kostuumafdeling met sponsoring gerealiseerd wordt.

Het Paleis Lange Voorhout is een aanwinst voor de stad en heeft enige goede exposities laten zien zoals recentelijk de Rodin-tentoonstelling, maar zou zich nog beter kunnen profileren.

Op educatief terrein is het museum actief. Wellicht kan de samenwerking met het Koorenhuis nog verbeterd worden.

P: + +

+ f 100.000,-

9. Grafische Werkplaats

Blijkens de conclusies van haar meerjarenplan heeft deze instelling zich bij de bezuiniging neergelegd. Inhoudelijk stelt het plan weinig voor.

Wellicht kan deze instelling afspraken maken met de Vrije Academie of andere kunstacademies of opleidingsinstituten om haar activiteiten in dat kader in te passen. Wij adviseren daarom, het subsidie te beëindigen.

P: - -

-/- f 60.000,-

10. Volksdansvereniging Nitsanim

Deze vereniging heeft ten onrechte een plan ingediend, want sinds 1995 maakt Nitsanim deel uit van de instellingen die bekostigd worden vanuit het Centrum voor Amateurkunst. Het plan van deze vereniging vertoont overigens meer enthousiasme dan dat van het centrum.

P: n.v.t.

11. Oude muziek en theater

Deze activiteiten zouden in principe geprogrammeerd moeten worden door de Philipszaal / Nieuwe Kerk. Een dergelijk initiatief kon bloeien doordat de inhoudelijke programmering van die zalen tot voor kort gebrekkig was. Verwacht mag echter worden dat de concertzaal deze lacune in de komende planperiode zelf zal invullen. Hierbij moet aangetekend worden dat deze instelling wel behoorlijk actief is voor zo'n klein subsidie, wat weer tegen onderbrenging bij een grote instelling zou pleiten.

Van een basisvoorziening is echter geen sprake zodat wij adviseren het subsidie te beëindigen.

P: - -

-/- f 12.000,-

12. Phoenix

Artistiek-inhoudelijk (en dat is het aspect dat hier beoordeeld wordt) is het plan uitstekend en interessant. Phoenix illustreert bij uitstek, dat een sterk punt van Den Haag bestaat uit een aantal kleine instellingen van hoog niveau (naast Phoenix: Zeebelt, Maldoror, de Kapel van het Paard). Helaas is ook bekend dat er organisatorisch nogal wat schort aan Phoenix. Dat zou tot de conclusie kunnen leiden dat fusie met het naastgelegen Zeebelt efficiënt zou zijn, ware het niet dat beide juist naast elkaar goed gedijen als sparring partners.

Ook zou denkbaar zijn, dat deze functie aan Korzo wordt toegevoegd, maar de meerwaarde is dat Phoenix in verschillende accommodaties programmeert. Een basisvoorziening is dit niet. Omdat Phoenix voornamelijk projectmatig functioneert zouden de activiteiten voor een deel in stand kunnen blijven met behulp van het projecten- of het festivalbudget, als deze budgetten worden verruimd op de wijze zoals hierboven aangegeven. De meest succesvolle activiteiten van Phoenix betreffen namelijk festivals als Neonatuur, het CIM-festival e.d.

P: -

13. Pierrot

Dit theatertje heeft een indrukwekkend plan ingeleverd waar diverse grotere instellingen een voorbeeld aan zouden kunnen nemen. Het plan is fris en goed geschreven, het aantal

activiteiten is groot. Wij kunnen ons voorstellen dat dit theater van grote waarde is voor de buurt en dat het publiek trekt dat anders nooit in een theater zou komen. Het aanbod is divers met ruime aandacht voor interculturele programma's. De grote aandacht voor theater en educatie in combinatie met sociaal-culturele activiteiten is uniek te noemen. Er wordt goed samengewerkt met andere instellingen.

Het voortbestaan van deze accommodatie krijgt van ons prioriteit, de gevraagde subsidieverhoging niet.

P: +

14. Uit-festival

Wij slaan de waarde van Uitmarkten voor de vergroting van de culturele publieksbelangstelling niet hoog aan. Het festival is attractief als feestelijke opening van het culturele seizoen, maar het aantal bezoekers van kraampjes en zalen dat op grond hiervan vervolgens blijvend tot het concert- of theaterpubliek gerekend mag worden, is naar onze mening gering. Wij zien het derhalve niet als een basisvoorziening. Afgewogen tegen andere noden geven wij prioriteit aan versterking van het kunstaanbod en van de promotie bij de producenten zelf boven randactiviteiten als de onderhavige. Bovendien leent deze manifestatie zich bij uitstek voor sponsoring. Daarom stellen wij voor het subsidie te beëindigen.

P: - -

-/- f 11.000,-

15. Pulchri Studio

Volgens raadsbesluit heeft het subsidie betrekking op het instandhouden en onderhouden van het monumentale gebouw, niet op de kunstenaarsvereniging. Hierover is dus wellicht weinig discussie mogelijk. Hoewel het plan niet erg interessant is moet naar ons oordeel de galeriefunctie van Pulchri in stand blijven en niet overgeheveld worden naar Stroom, zoals in de subsidiedoorlichting 1995 is voorgesteld. De exposities van Pulchri zijn immers een nationaal begrip en er komt veel publiek op af.

De historische traditie is zeker een bijkomend argument om aan het voortsubsidieren van Pulchri Studio prioriteit te geven.

P: +

16. De Regentes

Een wel origineel, maar nog wat vaag plan. De zakelijke haalbaarheid is nog erg ongewis. Enerzijds bezit Den Haag niet veel van dit soort ruimtes waar lokatieprojecten gerealiseerd kunnen worden, anderzijds rijst de vraag of de cultuursector, met al zijn huidige problemen, zich nog weer een nieuwe accommodatie moet veroorloven, of dat deze sector er beter aan doet te streven naar concentratie op het bestaande. In beginsel hebben wij waardering voor het plan. Dat oordeel berust vooral op de kwaliteiten van Guusje Eybers, haar enthousiasme en originaliteit.

Het initiatief vergt echter een aanzienlijke investering, en bovendien een flinke exploitatiesubsidie. Voorts wordt gerekend op structureel subsidie van het ministerie van OC&W. Gegeven de benarde financiële omstandigheden van de gemeente Den Haag moet heel voorzichtig worden omgegaan met het in gang zetten van nieuwe initiatieven. Wij kunnen niet de eerste prioriteit geven aan het creëren van een nieuw theater annex

gezelschap c.q. produktiehuis, terwijl bestaande instellingen zich al nauwelijks staande kunnen houden. Wij vrezen door honorering van dit initiatief mensen en middelen te veel te versnipperen. Belangrijker lijkt het ons Theater a/h Spui, dat ook financiële steun voor een produktiewerkplaats heeft gevraagd, goed te laten functioneren. Bovendien zou het, gezien de smalle financiële marges, neerkomen op het scheppen van een nieuwe voorziening ten koste van andere, met een financiële basis waarvan van tevoren vaststaat dat deze onvoldoende is om behoorlijk te kunnen functioneren. Dit initiatief is niet zodanig belangrijk dat het grote offers rechtvaardigt. Wel moet Guusje Eybers in staat gesteld blijven worden met behulp van incidentele subsidies van tijd tot tijd lokatieprojecten te realiseren. De ruimere mogelijkheden die wij voor het projectenbudget voorstellen kunnen hier perspectief bieden.

P: -

17. Stichting Literaire Aktiviteiten 's-Gravenhage SLAG

Uit het plan, dat een wat belegen indruk maakt, blijkt onvoldoende het waarom van deze instelling. De SLAG organiseert literaire activiteiten los van Branoul en literaire scholierenprojecten los van het Koorenhuis, dat toch een goede afdeling voor literaire vorming bezit. Daarom stellen wij subsidiebeëindiging voor.

P: - -

-/- f 8.000,-

18. Volksbuurtmuseum

De functie van dit museum is wat hybride, met zowel een podium- als een museumfunctie. Het museum is naar onze indruk uniek in Nederland en speciaal op zijn plaats in Den Haag, dat wordt gekarakteriseerd door een grote tegenstelling tussen elite- en volkse cultuur en dialect. Het Volksbuurtmuseum heeft naast educatieve kanten ook professionele programma's.

Het is voor een breed publiek toegankelijk. Het Volksbuurtmuseum zou in principe heel geschikt zijn om onderdelen van de programmering van migranten- en amateurtheater onder te brengen, bijvoorbeeld de reisvoorstellingen uit het circuit van het Nederlands Centrum voor Amateurtoneel. Dit theater/museum kan een zinvolle buurtfunctie vervullen, maar kan ook een uitstraling hebben naar de rest van de stad. Daarom staan wij in beginsel positief tegenover dit "museum", zeker als samenwerking met het Centrum voor Amateurkunst en met migrantenprogrammeurs tot stand wordt gebracht.

P: +

19. Johan Wagenaar-stichting

Wat het verlenen van compositie-opdrachten betreft lijkt het belang van deze stichting afgenomen nu het Fonds voor de Scheppende Toonkunst hierin voorziet. Dit element lijkt ons dus wat achterhaald. Anders is het met de Johan Wagenaar-prijs. De recente toekenning en uitreiking hebben weer eens aangetoond dat deze prijs een nationale functie bezit en dat de stichting hiermee in een lacune voorziet. Ook het festival In De Branding bezit uitstraling. Daarbij tekenen wij aan, dat ook Phoenix goede festivals op het terrein van de nieuwe muziek organiseert maar deze beide festivals zitten elkaar niet in de weg. Ophoging van het festivalbudget is hiervoor noodzakelijk.

Wij stellen voor, dat de stichting het accent legt op het festival en de incidentele toekenning van de prijs.

P: +

20. Zeebelt

Uitstekend plan van deze, niet altijd op waarde geschatte, instelling. Zeebelt streeft nu naar professionalisering, met financiële consequenties vandien. Wij stellen voor deze instelling een programmeringsbudget van f 50.000,- per jaar te verlenen.

P: + +

+ f 50.000,- (programming)

21. Adama Zijlstra Stichting / Internationaal Muziek Concours Scheveningen

Van dit concours is het kunstzinnig belang nooit erg sterk geweest en het lijkt erop, dat het steeds minder meetelt. Uitstraling en media-aandacht zijn minimaal. Het aantrekkelijkste is nog de aan het concours gekoppelde compositie-opdracht voor een Nederlands componist, wiens muziekstuk dan op het concours wordt gespeeld. Voor de promotie van Scheveningen als badplaats is het misschien wel belangrijk. Dan ligt de bestaansgrond op toeristisch c.q. economisch terrein.

Afgewogen tegen andere noden, heeft continuering van dit subsidie voor ons geen prioriteit.

P: - -

-/- f 20.000,-

22. Crossing Border Festival

Een moderne aanpak van een festival en van podiumpresentatie in het algemeen. Het Crossing Border Festival heeft een goede sfeer en een eigen gezicht. Door gebruik te maken van diverse media en kunstvormen (popmuziek, film) wordt bij de jeugd spelenderwijs belangstelling gewekt voor poëzie en literatuur in het algemeen. De etnisch-culturele programmering is op natuurlijke wijze vervlochten in de rest van het programma en is van een goed kwalitatief niveau. Dit festival van internationale betekenis is een nieuwe sterke troef voor Den Haag en heeft voor ons een hoge prioriteit.

P: + +

+ f 200.000,-

23. Residentie-Orkest

Het beleid van het Residentie-Orkest is wel erg sterk op één persoon, Svetlanov, gericht, naast wie onbekende dirigenten minder kans lijken te krijgen. Indien en zolang hij voor publieksgroei zorgt is deze keuze wel te verdedigen, hoewel wij er wel op wijzen dat aan een dergelijk beleid een groot bedrijfsrisico is verbonden.

De komst van artistiek leider Leo Samama, die nog de tijd moet krijgen om een eigen beleid te ontwikkelen, heeft wel ons vertrouwen in de toekomst van het orkest gewekt.

Inschakeling van de Nieuwe Kerk bij de programmering kan waardevol zijn, mits wordt voldaan aan de eerder geformuleerde voorwaarden, onder meer inhoudend dat de akoestiek wordt verbeterd en dat de afstemming met Diligentia blijvend bevredigend geregeld wordt.

Wat betreft de Dr Anton Philipszaal kan geconstateerd worden dat er met de komst van Samama bij het RO en directeur Oostvogel bij de zaal nu eindelijk richting en inhoud wordt gegeven aan de programmering. Deze moet zich nog verder uitkristalliseren maar de indruk is zeker positief. Wij hebben er zoveel vertrouwen in, dat wij adviseren programmeringsgeld toe

te kennen. Hoewel de programmering nog wat eenzijdig op jazz gericht lijkt, is het goed dat er nu uitgebreid aandacht aan jazz wordt besteed. Zie ook ons voorstel, naar aanleiding van meerjarenplan nr. 55, het budget voor jazz-programmering rechtstreeks en voor dat doel geormerkt aan de Philipszaal ter beschikking te stellen. Aan de uitstraling van de zaal moet nog veel verbeterd worden, maar daar is tijd voor nodig. De programmering is in elk geval met enthousiasme ter hand genomen en dat verdient alle lof.

P: + Residentie-Orkest

P: + + Nieuwe Kerk, mits akoestiek, exploitatie en afstemming programmering met Diligentia acceptabel

P: + + Philipszaal-programmering

+ f 50.000,- (programmering Nieuwe Kerk)

+ f 140.000,- (programmering Philipszaal algemeen)

+ f 100.000,- (jazz-programmering Philipszaal, zie nr. 55)

24. Haags Filmhuis

Het Haags Filmhuis neemt een prominente plaats in temidden van de Nederlandse filmhuizen door zijn levendige en alerte programmering, die blijkens de grote publieke belangstelling de lacune in het filmaanbod van de bioscopen vult, en door speciale activiteiten als goed lopende en goed georganiseerde filmcongressen. De cinematheekfunctie wordt uitstekend vervuld. Extra aantrekkelijk is deze instelling door de welvoorzene filmbibliotheek. Het filmhuis vraagt niet om verhoging van subsidie. Wel verzoekt het, uitbreiding met een vierde zaal mogelijk te maken, om programmatische redenen maar mede om de inkomsten te kunnen verhogen. Dat verzoek, dat degelijk onderbouwd is, ondersteunen wij.

P: +

25. Toneelgroep De Appel

Een positief aspect van dit gezelschap is de binding met het publiek. In de eerste plaats de binding met het eigen publiek in het eigen theater. Maar ook met publiek elders: de Amsterdamse voorstellingen in theater Carré bijvoorbeeld worden goed bezocht. De Appel zorgt zeker voor vergroting van de publieksbelangstelling voor theater. Wat de artistieke prestatie betreft oordelen wij niet positief over de speelstijl van De Appel, die al vele jaren wordt gekenmerkt door dezelfde stijl en encenering. De voorstellingen van de verschillende Appel-regisseurs lijken wel erg veel op elkaar. In het plan wordt gesteld dat Erik Vos een hecht en vitaal gezelschap nalaat. Het staat voor ons echter niet vast dat dat realistisch is, dan wel dat Vos toch de bindende factor blijkt te zijn geweest.

Het beleidsplan getuigt te weinig van een visie of een nieuwe aanpak door de nieuwe artistieke leiding. Het is niet erg interessant, laat te weinig een eigen geluid horen en leunt sterk op voortzetting van de verworvenheden van die ene bevlogene persoon Erik Vos, die van essentiële betekenis voor De Appel is geweest. Is hier nu een nieuwe generatie aan het woord? Dat de opvolging door een tweemanschap in principe goed kan werken blijkt uit de combinatie Thijs - Doesburg bij Het Nationale Toneel. Maar Aus Greidanus, die zeker mooie voorstellingen kan maken, gaat al te zeer voort in de traditie van Erik Vos en Aram Adriaanses sterke kanten liggen vooral in het organisatorische en stimulerende vlak. Wij vragen ons af of dit tweemanschap in staat zal zijn nieuwe artistieke wegen in te slaan. Artistiek gezien menen wij dat voortzetting van De Appel niet a priori vast zou moeten staan en dat deze zeker minder prioriteit verdient dan diverse andere instellingen die in nood verkeren of die zich als nieuwe gegadigden hebben aangediend. Binnen de bestaande financiële kaders zijn de mogelijkheden tot verschuiven zo marginaal, dat alleen een fundamentele beslissing tot een begin van de hiervoor noodzakelijke oplossing kan leiden. We realiseren ons dat De Appel nog geruime tijd zal kunnen rekenen op enthousiasme bij het

publiek, ook al zou dat vooral gebaseerd zijn op prestaties in het verleden. Een publiek dat bovendien er financieel toe heeft bijgedragen dat De Appel zijn eigen theater aan kon kopen. Daarom zijn we realistisch genoeg om te beseffen dat subsidiebeëindiging bij De Appel maatschappelijk gezien momenteel minder voor de hand ligt.

Wij stellen voor, het huidige subsidieniveau voor twee jaar veilig te stellen, en daarna de artistieke prestatie van De Appel te evalueren ten behoeve van de beslissing met betrekking tot de subsidiëring voor de jaren 1999 en 2000.

Het verzoek om subsidieverhoging met f 400.000,- per jaar door stijging personeels-, productie- en voorstellingskosten heeft voor ons geen prioriteit.

P: +

26. Artoteek

De bijdrage aan de Artoteek betreft aankoop- en huurvergoeding van kunstwerken door middel van beeldende kunstgelden van OC&W. De Artoteek bevordert uitstekend de spreiding en omzet van Haagse beeldende kunst. Op termijn zou de instelling zichzelf financieel kunnen bedruipen.

De indruk is dat de Artoteek floreert, dat het in het plan genoemde streven naar kwaliteit ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd, zodat er weinig reden tot verandering is.

P: +

27. Prinses Christina Concours

Wij hebben de indruk dat, anders dan in het plan wordt beweerd, er tegenwoordig door kinderen juist weer wel veel muziek thuis beoefend wordt en dat kinderen daarin weer mogen excelleren. De activiteiten van deze instelling op het gebied van de semi-amateur / aankomend professional zijn weliswaar sympathiek, maar bieden geen noodzakelijke aanvulling op het reeds bestaande educatieve aanbod. We stellen dus voor het subsidie te beëindigen.

P: - -

-/- f 11.000,-

28. De Haagse Lente

De initiatiefnemer is een uitstekende festivalmanager. De twee festivals die hij heeft georganiseerd (het Samuel Beckett-festival en het Festival Indië/Indonesië) zijn beide bepaald geslaagd te noemen, en het zou prettig zijn als hij beschikbaar blijft om, als zich concrete festivalplannen voordoen, te helpen bij de organisatie daarvan.

Wat ons minder aanspreekt is, zonder dat de festivalplannen nog inhoudelijk concreet kunnen worden ingevuld, het creëren van een vaste professionele functie hiervoor, inclusief ondersteunende organisatie. Naar ons oordeel zouden de bestaande Haagse instellingen, die periodiek participeren in de festivals, deze organisatie moeten dragen.

P: -

29. Theater a/h Spui

De indruk is, dat het een actief theater is waar hard gewerkt wordt. Het theater is bij veel festivals en andere evenementen betrokken (Kunstbende, lokatieprojecten, festival In De

Branding, Crossing Border Festival, dansfestivals, enz.). Men zet zich enthousiast in voor de participatie in deze festivals e.d., terwijl het personeelsbestand, met name de technische staf, daarvoor eigenlijk te krap is. Het verlangen tot uitbreiding op dat terrein ondersteunen wij daarom.

Wij zouden het in principe toejuichen, als het theater ook financiële ruimte zou krijgen om zelf te produceren. Daarom geven wij prioriteit aan de wens tot personeelsuitbreiding om zo'n produktiewerkplaats mogelijk te maken. Wel plaatsen wij de kanttekening, dat het theater zijn weg nog niet helemaal gevonden lijkt te hebben. Ten eerste is de identiteit nog wat flets, met name wat betreft de eigen programmering naast de (verplichte) afname van de voorstellingen van Het Nationale Toneel en Stella Den Haag. Bovendien moet er iets te doen zijn aan het gebouw, met name aan de grote holle foyer.

De publieke belangstelling lijkt niet slecht, maar de publieksinkomsten moeten nog te verhogen zijn. Een bezuiniging ter zake heeft de gemeente echter al ingeboekt.

P: + +

+ f 130.000,- (verhoging t.b.v. technicus en t.b.v. produktiemedewerker)

+ f 125.000,- (programmering)

30. Djazzex

Djazzex is in 1982 van start gegaan als een frisse en enthousiaste jazzy aanvulling op het bestaande dansaanbod. Na enkele seizoenen, met inmiddels iets ruimere financiële middelen, ging de groep niet alleen danstechnisch hogere eisen aan zichzelf stellen, maar kreeg zij ook meer artistieke pretenties. Djazzex werd meer een groep van hedendaagse dans en minder van jazzdans. Met dat repertoire valt Djazzex de laatste jaren nauwelijks meer op binnen het huidige overaanbod aan middelgrote en kleine moderne dans in ons land, hoewel moet worden gezegd dat de groep in de recente produkties een sterkere link heeft gelegd met echte jazzmuziek.

De dansers van Djazzex zijn zonder meer goed, maar er is weinig ontwikkeling in het repertoire en de uitstraling van het gezelschap. Voor dat repertoire lijkt de groep vrijwel volledig aangewezen op het talent van Glenn van der Hoff en Neel Verdoorn. Afgezet tegen het ruime aanbod aan kwalitatief hoogwaardige dans in Den Haag (met name Nederlands Dans Theater, Holland Dance Festival en Cadance) geven wij Djazzex geen prioriteit, temeer gezien het uitgangspunt dat het alleen kan voortbestaan met een structurele subsidieverhoging van f 500.000,-. Goed denkbaar is, dat het Rijk wèl prioriteit verleent aan het veilig stellen voor ons land van de moderne jazzdans door het zeer veel reisvoorstellingen biedende Djazzex.

P: - -

-/- f 341.000,-

31. Openluchttheater Zuiderpark

Wij hebben de ingediende begroting met toelichting voor kennisgeving aangenomen. Een meerjarenplan waarin inhoudelijke voornemens worden ontvouwd is er niet. Dat was voor ons echter nog geen reden om het voortbestaan ter discussie te stellen. Op grond van onze eigen ervaringen stellen wij voor het huidige subsidie te continueren.

P: +

32. Paard

Het Paard heeft een goed doordacht meerjarenplan ingediend. Wij ondersteunen de dringende oproep van het Paard aan de gemeente, de huisvestingsproblemen (een zaal van minimaal 1.000 plaatsen waar zonder geluidsoverlast muziek gemaakt kan worden) op te lossen. Het is belangrijk, vooral voor een jong publiek, dat de stad over een goede voorziening voor popmuziek beschikt en het Paard vervult die functie naar onze indruk uitstekend.

Naast popmuziek biedt het Paard een kleinschalige randprogrammering van films, literatuur, lezingen en festivals. De wens van het Paard, het subsidie dat het Paard vrijwel vast elk halfjaar hiervoor uit het projectenbudget krijgt, voor meer jaren mogelijk te maken, lijkt ons redelijk. Bij realisering van ons voorstel, in het projectenbudget daartoe zowel financieel als procedureel mogelijkheden te scheppen, kan deze wens worden gehonoreerd. Wij stellen verder voor, het bedrag van f 25.000,- dat het Paard jaarlijks uit het popbudget van f 30.000,- ontvangt, structureel aan het subsidie van het Paard voor popprogrammering toe te voegen.

Aan een nieuwe, adequate behuizing geven wij de hoogste prioriteit. Daarbij staat voor ons voorop dat de popmuziek goed wordt ondergebracht. Wellicht kan de betreffende ruimte ook voor filmvertoning worden gebruikt, maar minder prioriteit heeft voor ons de wens van het Paard ook over een specifiek voor film geoutilleerde zaal te kunnen beschikken.

Het haalbaarheidsonderzoek van Berenschot biedt het perspectief van een budgettair neutrale oplossing. We helpen het Berenschot hopen. Bezien zou moeten worden of die huisvesting ook ruimte zou kunnen bieden om het popcentrum OLS onder te brengen.

(Ter verklaring van het overzicht in bijlage 4: het Paard is met ingang van 1997 overgeheveld van de welzijns- naar de cultuurbegroting.)

P: + +
+ f 25.000,-

33. Rabarber

Deze jeugdtheaterschool functioneert goed en trekt veel leerlingen, zodat 2/3 van de inkomsten door de instelling zelf wordt ingebracht. Met weinig subsidie worden veel inkomsten gegenereerd. Dit is één van de instellingen die in hoge mate ook een regionale functie vervullen. Dit wordt geïllustreerd door de dependance die Rabarber in Leidschendam heeft geopend op verzoek van die gemeente. Deze vestiging kost de instelling geen extra geld. Denkbaar zou zijn dat de regiofunctie bij de financieringsafspraken in het kader van de regiovorming een rol zou spelen.

Er kleven ook wel enige bezwaren aan deze instelling.

Met betrekking tot de voorstellingen, waarin de opleiding ieder jaar uitmondt, geldt dat deze zeer traditioneel van aard zijn en geen spoor van originaliteit of nieuwe ideeën vertonen die men toch van jonge mensen zou mogen verwachten. Naar ons oordeel zouden deze voorstellingen juist moeten illustreren dat de theateropleiding tot originaliteit en ontwikkeling bij de leerlingen heeft geleid. Er zijn geen bekende regisseurs of acteurs onder de docenten zoals elders wel het geval is. Wel hebben deze docenten toneelschool-, c.q. conservatorium-, c.q. dansopleiding genoten.

Verder is Rabarber nogal sterk op zichzelf gericht. Van uitstraling naar buiten de stad is weinig sprake, binnen Den Haag heeft de instelling echter veel support. Er wordt met veel animo gewerkt. Van het bestaan van een over de jaren gespreid leerplan, dat van een theaterschool verwacht mag worden, is ons niets gebleken. Met het Centrum voor

Amateurkunst zou samenwerking zinnig kunnen zijn. Vandaar dat wij de optie van gezamenlijke huisvesting van harte omarmen. Ook zou men zich kunnen voorstellen, zoals dat in andere grote steden het geval is, dat het nuttig zou zijn zich te liëren met (of althans een samenwerkingsverband aan te gaan met) een instituut voor kunsteducatie, in Den Haag dus het Koorenhuis, omdat beide instellingen een vergelijkbaar doel dienen. Die samenwerking gaat nu niet verder dan projecten. Zo'n samenwerking zou een meerwaarde kunnen hebben voor beide instellingen, niet alleen op het gebied van overhead, maar vooral inhoudelijk: uitwisseling van docenten, gebruik maken van het podium van het Koorenhuis, doorstroming van leerlingen naar vervolgopleidingen en het amateurcircuit of kunstvakopleidingen. In het kader van de vooropleiding van theateropleidingen wordt al samengewerkt.

P: +

34. Stella Den Haag

Stella Den Haag, dat in haar meerjarenplan wel wat erg veel positieve recensies citeert, behoort inderdaad tot het beste wat jeugdtheater in ons land te bieden heeft. De kwaliteit van de voorstellingen is zeer hoog, een enkele uitzondering daar gelaten. De groep wordt dan ook gevraagd in diverse andere landen op te treden. Wel tekent zich bij deze groep, zoals bij wel meer jeugdtheatergroepen, de ontwikkeling af de doelgroep uit te breiden tot volwassenen en het repertoire daarop af te stemmen. Echt bezwaarlijk is dat niet, want goed theater dat rekening houdt met jongeren is zowel voor de jeugd als voor volwassenen interessant.

Ook bij Stella Den Haag doen zich huisvestingsproblemen voor die dringend om een oplossing vragen. De oplossing hiervan zou het ook het aantal Haagse voorstellingen van Stella Den Haag vergroten.

Vergeleken met het werk van andere vooraanstaande jeugdtheatergezelschappen die zich steeds vernieuwen, zijn de laatste produkties van Stella niet erg verrassend meer. Dat neemt niet weg dat de kwaliteit constant blijft. Wij stellen voor, het subsidie op het huidige niveau te handhaven.

P: +

35. Stroom / Haags Centrum voor Beeldende Kunst

Een schitterend meerjarenplan, helder en stimulerend, boven alle twijfel verheven. Stroom doet uitstekend werk, heeft, getuige de in het plan opgenomen verantwoording, veel bereikt en een doorbraak bewerkstelligd voor Haagse kunstenaars die ruim in aantal zijn maar zeer divers van kwaliteit, getuige de Haagse Salon-tentoonstelling in het atrium aan het Spui. Stroom heeft veel te kampen (gehad) met tegenstand vanuit de kunstenaarsverenigingen. Voor activiteiten als het sokkelplan hebben wij waardering. Het plan bevat een duidelijke eigen positionering en terreinafbakening met de Artoteek en met de musea. Het door Stroom geformuleerde beleid inzake kunst in de openbare ruimte klinkt overtuigend.

In de betrekkelijk korte tijd van zijn bestaan is Stroom al meermalen met bezuinigingen (tot een totaal bedrag van f 555.000,- structureel) geconfronteerd. Zo krijgt de instelling onvoldoende kans zich behoorlijk te ontplooiën. Wij adviseren het activiteitenbudget van Stroom weer enigermate te herstellen en de instelling zo in staat te stellen tot vernieuwing en tot bijzondere opdrachten, zoals zij vóór de bezuinigingen deed. Voorbeelden zijn het in samenwerking met, en met medefinanciering door, andere instanties ondersteunen van projecten in de stad, experimentele filmproductie, bevordering van presentaties van werk die kunnen bijdragen tot vergroting van publieksbereik en omzet bij beeldende kunstenaars en

andere voor de stad nuttige activiteiten.

P: + +
+ f 300.000,-

36. Uitpost

Een plan heeft de Uitpost niet geleverd. De waarde van deze instelling is dus moeilijk te beoordelen. Op grond van de aan ons voorgelegde informatie is het oordeel niet positief. Ook de theaters lijken weinig enthousiast te zijn. Daarbij moet wel bedacht worden, dat een haat-liefdeverhouding tussen de kunstinstellingen en het uitbureau ook in de andere grote steden bestaat.

De activiteiten zijn onduidelijk, bijvoorbeeld of het invoeren van de theaterkaart met het oogmerk van inkomstenverhoging voor de Uitpost of van publieksvergroting wordt voorgesteld. De theaterkaart is geen succes gebleken. De instellingen zetten hun publiciteitsactiviteiten en hun abonnementenverkoop voort. De grotere onder hen hebben daar ook een staf voor in dienst, waarnaast de Uitpost aanvullend gelijke zaken behartigt. Verder vervaardigt de Uitpost een blad dat kostbaar is, maar dat minimaal verspreid wordt.

Er zijn ontwikkelingen bij deze instelling in gang gezet, zowel op organisatorisch als op personeel gebied (aanstelling van een nieuwe directeur). Het uitgangspunt van marketing staat zodanig centraal, dat integratie met de Stichting Promotie voor de hand zou liggen. Een dergelijke ontwikkeling is ook in overeenstemming met de aanbevelingen van de KPMG in het Handboek "Cultuur en toerisme hand in hand". Terecht is de teneur daarvan, dat cultuur een economische factor van groot belang is. Kunst is uitstekend te gebruiken om toeristen naar de stad te krijgen.

Het lijkt ons van belang dat centraal aandacht voor het culturele aanbod gevraagd blijft worden, naast de publiciteit die de instellingen afzonderlijk voeren. Het lijkt ons redelijk hiervoor één functionaris in de promotiestichting onder te brengen. Dat betekent dat een bezuiniging van f 300.000,- tot de mogelijkheden behoort en dat f 143.000,- voor diens salariskosten en enige overhead naar de Stichting Promotie wordt overgeheveld. Alle financiële noden tegen elkaar afwegend geven wij prioriteit aan het ondersteunen van artistiek-inhoudelijke activiteiten boven overhead-activiteiten als de Uitpost verricht. Wij stellen derhalve voor het subsidie voor de Uitpost met genoemde f 300.000,- te verminderen. Dit standpunt is wel uit de nood geboren. Mochten er op een gegeven moment externe middelen voor de gemeente beschikbaar komen, dan zou de bekostiging van een uitbureau hoog op onze prioriteitenlijst staan.

P: - -
-/- f 300.000,-

37. World Wide Video Centre

Behalve een meerjarenplan heeft het WWVC ook een overlevingsplan 1996 ingediend, in verband met de ingrijpende bezuiniging op het subsidie door de gemeente. Die vindt dat het WWVC zich op een te klein publiek richt en dat de rijksoverheid het leeuwedeel van de subsidiëring maar voor haar rekening moet nemen. Het World Wide Video Festival is succesvol; dat wil de gemeente dan ook wel blijven subsidiëren. Maar ook verder ontplooit het WWVC waardevolle activiteiten. Regelmatig worden tentoonstellingen van het WWVC in het buitenland gehouden en daar zeer goed ontvangen, wat op Den Haag afstraalt.

Wat is het belang van het WWVC voor de stad? Een gegeven is, dat de audio-visuele ontwikkelingen steeds belangrijker worden, ook in de kunst, en dat zij op de langere termijn

aard en omvang van het podiumaanbod tenslotte waarschijnlijk sterk zullen beïnvloeden. Wat dat betreft is het dus belangrijk een instelling op dit terrein te hebben. Maar het is onderwerp van discussie, of het WWVC deze ontwikkelingen volgt en op hen inspeelt dan wel dat het zich beperkt tot een fragment van de videokunst dat tegen de beeldende kunst aanleunt. Dat aanbod zou desnoods ook bij het Gemeentemuseum of Stroom ondergebracht kunnen worden. Of de verwachtingen van aanzienlijke publieksgroei en van toenemende sponsorsteun reëel zijn, valt te bezien.

Wij vinden het redelijk dat het rijk het voornaamste aandeel in de bekostiging op zich neemt, omdat het hier onbetwist om een landelijke instelling gaat. Activiteiten op het gebied van de videokunst zijn van een nationaal en internationaal karakter. Als de gemeente Den Haag zich al, gezien haar financiële problemen, het herbergen van een nationaal instituut kan veroorloven, moet zij zich beperken tot facilitaire steun, met name voor de huisvesting en het festival.

P: +

38. Koorenhuis

Een goed meerjarenplan. Naast het Koorenhuis, voortgekomen uit het samengaan van het Centrum voor Kunstzinnige Vorming en de Muziekschool, zijn ook in andere steden instituten voor kunstzinnige vorming gefuseerd of gereorganiseerd. Het Koorenhuis is sterker uit dit moeilijke proces tevoorschijn gekomen en is naar ons oordeel het beste instituut op dit gebied van het land. Als instelling voor kunst en cultuur kent het Koorenhuis zowel een hoogwaardig scholings- en cursusaanbod als een kunsteducatiefunctie voor basis- en voortgezet onderwijs. Onzes inziens worden deze twee op uitstekende wijze gecombineerd. Het is dan ook begrijpelijk dat veel instellingen in hun meerjarenplannen de intentie uitspreken met het Koorenhuis te gaan samenwerken. Mocht dit realiteit zijn en niet slechts een lippendienst aan de politici die eisen dat veel aan kunsteducatie wordt gedaan, dan hopen wij dat het Koorenhuis zich realiseert dat al te veel samenwerkingsverbanden kunnen leiden tot verbrokkeling. Het Koorenhuis moet oppassen, dat deze niet zoveel tijd in beslag nemen dat zij het instituut de das om doen, zodat het dan aan zijn eigen succes te gronde zou kunnen gaan. Verbanden met het Centrum voor Amateurkunst en met Rabarber lijken er daarentegen weer niet te zijn, terwijl die juist aan te bevelen zijn. Verder adviseren wij het Koorenhuis, meer aandacht te schenken aan het ontwikkelen van (zomer)programma's en -activiteiten voor jongeren.

Het Koorenhuis heeft aanzetten gegeven om naast het basisonderwijs ook het voortgezet onderwijs te bedienen. Er lijkt ons niets op tegen dat met name de grote instellingen - de kleinere zijn geheel op het Koorenhuis aangewezen - zelf educatieve werkzaamheden ontplooiën, ook om een jong publiek te genereren.

Daaraan is naar onze mening wel de voorwaarde verbonden, dat het op deskundige wijze gebeurt, dus dat de instellingen daartoe professioneel bewerktuigd zijn. Een verdere voorwaarde achten wij, dat het Koorenhuis de centrale regie van de kunsteducatie voert. Het moet dan financieel daartoe ook in staat gesteld worden.

Ook het Koorenhuis heeft nauwelijks de tijd gekregen om in zijn nieuwe structuur volledig tot ontwikkeling te komen, voordat het door bezuinigingen werd getroffen. Deze bezuinigingen zijn slechts voor een klein deel op te vangen door prijsverhogingen. Deze liggen al op hetzelfde niveau als in andere grote steden. De bezuinigingen zullen volgens de instelling leiden tot vermindering van het aantal activiteiten en tot verhoging van de cursusgelden.

P: +

39. Haagsch Pop Centrum

Dit amateuristische meerjarenplan geeft ons weinig reden tot enthousiasme. Het beheer van oefenruimten is echter een nuttige taak, zodat deze moet blijven.

Het Plein-festival dat het HPC organiseert heeft zó weinig uitstraling, dat het zonder probleem gemist kan worden. Tenzij het Paard perspectief ziet in een succesvolle continuering van dit festival, dat in beginsel voor beginnende popbands interessant moet kunnen zijn. In dat geval zou de organisatie beter naar het Paard overgeheveld kunnen worden. Dit mede om de uitstraling en doorstroming te vergroten. Dat zou dan voor het Paard wel financieel mogelijk moeten worden gemaakt.

P: +

40. Holland Dance Festival

Het Holland Dance Festival heeft organisatorisch nogal wat veranderingen doorgemaakt. Er is een nieuwe artistiek directeur gekomen en het HDF, altijd al een Haags evenement, zetelt nu zelfstandig in de hofstad, organisatorisch niet meer verbonden met het Holland Festival in Amsterdam. Ook lijken de banden iets losser geworden met het Nederlands Dans Theater, dat een belangrijke rol heeft gespeeld bij de oprichting van het Holland Dance Festival. Artistiek gezien functioneert het HDF zelfstandig even uitstekend. De laatste jaren heeft het bewezen dat het festivals van goede kwaliteit organiseert, met een belangrijk aandeel Nederlandse dans. Zeer toe te juichen is de nauwere samenwerking met het andere Haagse dansfestival Cadance, gericht op de "kleine dans". De beide festivals worden tweejaarlijks, om en om, gehouden en willen een optimale onderlinge afstemming.

Het door verscheidenheid en onafhankelijke programmering aantrekkelijke Holland Dance Festival lijkt zich te ontwikkelen tot een van de mooiste dansfestivals in West-Europa. Helaas heeft vooral bij het laatste dansfestival de publieke belangstelling met name voor de minder bekende buitenlandse groepen flink te wensen over gelaten. Gezien het aanbod zou men in principe een groot publiek moeten kunnen interesseren. Met een gewiekster aanpak zou er zelfs op toeristisch gebied gebruik gemaakt kunnen worden van dit festival, zij het in beperkte mate.

De ideeën van de nieuwe artistiek leider wekken vertrouwen. Gezien de geringe middelen zijn we er echter nog niet van overtuigd dat de claim gehonoreerd kan worden, verbonden aan de grotere ambities - meer grootschaliger programmering - van het HDF.

Het voornemen van het HDF tweejaarlijks een presentatie van Nederlandse dans te organiseren ten behoeve van buitenlandse programmeurs, roept weinig verwachtingen op. Het initiatief zal nauwelijks bijdragen aan een verbetering van het dansklimaat in Den Haag. Op een enquête over de wenselijkheid en haalbaarheid is door de doelgroep evenmin enthousiast gereageerd. Voor de opzet van een dergelijke presentatie lijkt vooralsnog samenwerking met een overkoepelend orgaan als het Theater Instituut Nederland meer voor de hand te liggen.

P: +

41. Haags Historisch Museum

Het beleidsplan is weinig inspirerend en wat belegen, laat meer een opsomming van het bestaande dan een scala van nieuwe initiatieven zien. Toch heeft Den Haag geen gebrek aan historie. Historische musea elders, met name het Amsterdamse museum, hebben meer te bieden aan originele initiatieven en doen ook veel aan onderwijsprojecten. (Daarbij moet wel

bedacht worden dat het Amsterdams museum over een veel ruimer budget beschikt.) Dat neemt niet weg dat wij tegen het stopzetten van dit initiatief zo korte tijd na de opening daarvan zouden zijn.

Ook wat betreft legaten e.d. zou de overheid dan niet als een betrouwbare partner over komen. Door goed gebruik te maken van de toevoeging van de Gevangenpoort, zou wellicht iets gedaan kunnen worden aan de schrikbarende lage bezoekerscijfers. Verbetering ten aanzien van het HHM zou verder gezocht moeten worden in beleidsverandering, bijvoorbeeld samenwerking of het onder één paraplu brengen met bijvoorbeeld het Gemeente-Archief, het Volksbuurtmuseum en/of de Scheveningse musea.

P: +

42. Korzo

Een uitstekend beleidsplan. Op het gebied van eigentijdse muziek en dans, samenwerking tussen componisten en choreografen, doet Korzo belangrijk werk. Naast het reguliere subsidie wordt dan ook veel projectengeld aan Korzo besteed. De gevraagde verbetering van de huisvesting ten behoeve van de danswerkplaats lijkt ons gerechtvaardigd.

Probleem is, dat de activiteiten, die vaak van hoog niveau zijn, bij elkaar een te kleinschalig karakter vertonen en dat Korzo een te weinig publieksvriendelijk imago heeft. Dat blijkt ook wel uit de geringe bezoekerscijfers. In het beleidsplan wordt aangegeven, dat Korzo in de toekomst 25% meer publiek verwacht, maar niet voldoende hoe men daarnaar toe wil werken. De samenwerking van Cadance met het Holland Dance Festival zal waarschijnlijk tot grotere professionalisering leiden, waardoor Cadance zich verder kan profileren als het meest toonaangevende kleine-dansfestival van Nederland.

Toch vinden wij dat het management van Korzo de eerste prioriteit moet geven aan het aan de man brengen van zijn produkt en daar andere dingen voor moet laten varen, want een dergelijke investering betaalt zich op termijn terug.

Ofschoon wij beseffen dat veel voorstellingen minder geschikt zijn voor een groot publiek, staan diverse voorstellingen op het Korzo-programma (bijvoorbeeld een deel van de niet-westerse concerten) die elders goed lopen en in Korzo niet. Een deskundige doelgroepenbenadering moet resultaten kunnen leveren.

P: + +

+ f 225.000,- (programmering)

43. Het Nationale Toneel

Wij baseren ons oordeel liever op onze eigen ervaring met de voorstellingen van Het Nationale Toneel dan op dit niet erg sterke meerjarenplan. Wat die ervaring betreft constateren wij, dat de huidige artistieke leiding uitstekende resultaten heeft geboekt, ten eerste in de keuze van het repertoire, ten tweede in de uitvoering daarvan, ten derde in de keuze van de acteurs. De combinatie van, en het contrast tussen, de artistieke visies van Thijs en Doesburg is boeiend en vruchtbaar voor het gezelschap.

Het Nationale Toneel vraagt de gemeente 1 mln. meer subsidie (en het rijk 3/4 mln.) om meer produkties te kunnen maken en zodoende uit te kunnen groeien tot een echt nationaal gezelschap met een grotere vaste kern. Voor de stad heeft dit zeker aantrekkelijke kanten, maar financieel lijkt ons dit vooralsnog onhaalbaar.

Het educatieve werk van Het Nationale Toneel verdient nog een aparte vermelding. Al jaren is de educatieve dienst op vindingrijke en succesvolle wijze bezig door middel van projecten (Couperus, Shakespeare, etc.) een jong publiek, met name de moeilijk bereikbare groep

tussen de 14 en 18, te kweken.

Het Nationale Toneel kiest uitdrukkelijk voor de Koninklijke Schouwburg als zijn huistheater, naast Theater a/h Spui. Wij zouden ons zelfs kunnen voorstellen dat uit grotere samenwerking tussen, dan wel samengaan van, Het Nationale Toneel en de Koninklijke Schouwburg besparingen op grond van efficiencyvoordeel te putten zijn, die aan verruiming van het produktiebudget besteed kunnen worden.

Een gezelschap dat zijn eigen schouwburg moet vullen met eigen produkties en produkties van andere instellingen, heeft wel een nadeel. Het risico bestaat dat de prikkel om een sterke, het gezelschap zelf beconcurrerende, programmering neer te zetten dan niet groot zou kunnen zijn. Echter, dat bezwaar doet zich in de toneelsector minder voor dan in bijvoorbeeld de muzieksector. De markt van het Nederlandse repertoiretoneel is overzichtelijk, gemakkelijk in te vullen en vertoont minder onderlinge concurrentie. Door middel van subsidievoorwaarden zou bovendien goed te regelen zijn, dat het huisgezelschap niet meer dan een bepaald deel van de schouwburgprogrammering mag vullen.

P: +

44. North Sea Jazz Festival

Op basis van dit beleidsplan geeft de invulling het festival in de komende jaren weinig ontwikkeling te zien: veel van hetzelfde, vooral commercieel en naar onze smaak wat al te grootschalig. De exclusiviteit die het NSJF bedingt in zijn contracten met de optredende artiesten maakt het festival relatief duur. Het belang van het festival schuilt vooral in de economische betekenis voor de stad. Vanuit kunstzinnige maatstaven vinden wij het festival niet interessant. Op basis daarvan zou het voor ons minder prioriteit verdienen dan tal van andere instellingen en activiteiten. We beseffen echter dat het weinig realiteitswaarde heeft dit subsidie ter discussie te stellen.

P: +

45. Haags Orgel Kontakt

Van enige visie of ambitie geeft dit stuk geen blijk. Wij kunnen aan de activiteiten van deze instelling geen prioriteit verlenen en stellen voor het subsidie te beëindigen.

P: - -

-/- f 20.000,-

46. Internationale Affiche Galerij

Een aardig en origineel idee, waarmee tevens het vervreemdende karakter wordt bestreden dat zo'n tramtunnel vaak heeft. Door de formule, te werken met wisselende collecties, lijkt ons een bezoek aan de galerij voor een breed publiek aantrekkelijk. Eigenlijk zou de realisering hiervan bekostigd moeten kunnen worden uit de procentageregeling voor kunstwerken die gebruikelijk wordt gehanteerd bij bouwprojecten als deze. Wij hebben echter begrepen dat bij de aanleg van deze tramtunnel niet met een dergelijke voorziening rekening is gehouden. Wij staan dus positief tegenover dit plan. Dat betekent niet dat wij ervan overtuigd zijn dat dit nieuwe initiatief per se bekostigd moet worden door de cultuursector, wat betekent dat een andere culturele activiteit ervoor moet sneuvelen. Het heeft ook een economische, promotionele en toeristische waarde.

Een noodzakelijke basisvoorziening is dit niet. Afgewogen tegen andere noden verlenen wij

daarom niet de hoogste prioriteit.

P: -

47. AT&T-Danstheater

In dit plan wordt voor twee soorten programmering een beroep gedaan op de programmeringsgelden, die met ingang van 1997 in principe opnieuw worden verdeeld: dans en opera. Om een aantal redenen geven wij prioriteit aan de operaprogrammering. Ten eerste heeft Den Haag wel het meest te lijden van het beleid van de Nederlandse Opera Stichting haar standplaats Amsterdam niet te verlaten. Er is mede daardoor in Den Haag een grote lacune op het gebied van operaprogrammering ontstaan. Ten tweede is het AT&T-theater een zeer geschikt theater voor operavoorstellingen.

De mogelijkheden tot programmering van deze en andere zalen in Den Haag zijn zeer beperkt. Terecht beklagt men zich in dit plan dan ook over het nog verder verminderen van de programmeringsmogelijkheden door de niet goed te begrijpen bezuiniging op de "Circustheater-gelden".

Wat de dansprogrammering betreft - zeker wanneer rekening wordt gehouden met de beperkte middelen - wordt heel redelijk in de behoefte voorzien. Uitbreiding van het aanbod is nauwelijks nodig. Wellicht kan een uitzondering worden gemaakt voor een enkele heel speciale buitenlandse produktie die anders ons land voorbij gaat. Maar dat geldt zo mogelijk nog eerder voor kwalitatieve produkties van romantisch-klassiek repertoire.

Prioriteit geldt in ieder geval voor het verlenen van middelen voor operaprogrammering, met de nadrukkelijke kanttekening dat dit in meerderheid moet worden aangewend voor originele en unieke programma's die niet elders ook al regelmatig in ons land zijn te zien. Het publieksbereik en de marketing van het AT&T Danstheater behoeven duidelijk verbetering.

Overigens laat ook de onderhoudstoestand van het gebouw te wensen over, maar daarvoor kan in dit kader geen oplossing geboden worden.

P: + +

+ f 225.000,- (programmering opera)

48. Koninklijke Schouwburg

Uit dit nogal gebrekkige, weinig concrete en in verband met de verwachte sluiting ten gevolge van restauratie niet van een begroting voorziene, meerjarenplan blijkt dat het accent van de programmering van de schouwburg meer en meer komt te liggen op populaire amusementsprogrammering in plaats van serieus theater. Het is een weinig verheugende ontwikkeling die zich echter ook in de rest van het land wel voordoet.

Oorzaken zijn de beperkte financiële mogelijkheden, maar in Den Haag ook het feit dat er, nadat het Circustheater zijn huidige functie had gekregen, geen andere zaal meer is (behalve het hiervoor niet zeer geschikte Nederlands Congres Gebouw) om grootschalig cabaret en andere amusementsprogramma's van deze maat neer te zetten. Verbetering in deze situatie is mede afhankelijk van de bereidheid van de rijksoverheid te voldoen aan de wens van Het Nationale Toneel het subsidie te verhogen om meer produkties uit te kunnen brengen.

Een gevaar waarop de Koninklijke Schouwburg attent moet zijn is de vergrijzing van zijn publiek. Verjonging zou krachtig gestimuleerd moeten worden.

De KS participeert wel op een deskundige en enthousiaste manier in festivals, zoals recentelijk het Indië/Indonesië-festival.

Dat de fraaie en voor klassiek repertoiretooneel zo geschikte Koninklijke Schouwburg door bezuinigingen steeds meer wordt gedwongen het pad van de populaire programmering te bewandelen, is in strijd met zowel de taak van een stadsschouwburg als de standing van het gebouw en juist in Den Haag te betreuren. Daarom geven wij prioriteit aan het verruimen van de middelen voor programmering. Hoewel het meerjarenplan van een inhoudelijke invulling op dit terrein weinig werk heeft gemaakt, hebben wij gemeend overeenkomstig vorige programmeringsadviezen een budget te moeten adviseren voor kwaliteitsprogrammering, inclusief die met betrekking tot kleine (barok)opera.

P: + +

Voor programmering, rekening houdend met sluiting i.v.m. verbouwing:

1997: -
1998: + f 54.000,-
1999: + f 138.000,-
2000: + f 148.000,-

49. Nederlands Dans Theater

Het staat buiten kijf dat het Nederlands Dans Theater van artistiek topniveau is en onbetwist toonaangevend in de internationale danswereld. Die hoge kwaliteit betreft alle componenten van de produkties: niet alleen de dans, maar ook de muziek en de vormgeving bij de voorstellingen.

Dat neemt niet weg dat zich op financieel gebied momenteel veel problemen voordoen. Een goede analyse van de oorzaken van deze financiële problematiek en een voorstel voor een oplossing ontbreken helaas nog. Mogelijk is na Carel Birnie - die een enorme inzet van zijn mensen kon vragen, wat door geen ander op dezelfde manier kon worden voortgezet - de bedrijfsvoering zakelijker en daarmee ook duurder geworden.

Ook ervaart het Nederlands Dans Theater de gevolgen van de landelijke trend: terugloop van bezoek bij dansvoorstellingen. Versterking van de staf, vooral in kwalitatieve zin, verdient prioriteit, maar van de realiteitswaarde van de geclaimde subsidiestijging met ruim 2 mln. zijn wij vooralsnog, gelet op de minimale budgettaire ruimte, niet overtuigd.

Een kanttekening willen wij nog plaatsen bij de aanduiding van de drie onderdelen van het gezelschap: NDT1, NDT2 en NDT3. Deze benamingen blijken nog steeds niet effectief. De praktijk leert dat de publieke belangstelling voor NDT2 en NDT3 - hoe goed de programma's ook mogen zijn - minder is dan voor NDT1. Kwalitatief gezien is elk ballet een NDT-produktie.

P: + +
+ f 300.000,-

50. Geschiedkundige vereniging Die Haghe

Op grond van dit plan geven wij geen prioriteit aan de subsidiëring van deze vereniging. Wij stellen voor, het subsidie te beëindigen, wat door contributieverhoging op te vangen moet zijn.

P: - -
-/- f 5.000,-

51. Kunst in de Openbare Ruimte

De relatie van dit nieuwe initiatief tot het werk van Stroom op het terrein van de kunst in de openbare ruimte is ons niet helemaal duidelijk, al beseffen wij dat Stroom geen taak heeft op het gebied van de postacademiale opleiding en deskundigheidsbevordering, die deze nieuwe stichting wil gaan behartigen. In elk geval zou een dergelijk initiatief de medewerking van Stroom / HCBK moeten krijgen. Wij zijn nog niet overtuigd van het nut van dit initiatief.

De realiseringmogelijkheden lijken ons vooral afhankelijk van de bereidheid van het rijk om dit te bekostigen. Dat reeds voor het jaar 1996 aanloopsubsidie gevraagd wordt van f 150.000,- lijkt ons niet in overeenstemming met de afweging in het kader van het meerjarenplan dat per 1997 ingaat.

P: -

52. Vrije Academie

De Vrije Academie heeft geen meerjarenplan 1997 - 2000 geleverd maar verwijst naar haar ondernemingsplan 1995 - 1996. Overeenkomstig dat ondernemingsplan verzoekt de Vrije Academie om continuering van het basissubsidie, dat uitsluitend de huisvestingskosten betreft.

Uitgangspunt is dat de Vrije Academie na ingrijpende bezuinigingen vanaf 1996 kostendekkend draait met dit huisvestingssubsidie als basis. Nu deze beslissing net is genomen, moet naar ons oordeel de VA enige tijd de gelegenheid krijgen te bewijzen dat zij op deze basis kan functioneren.

Geconstateerd moet worden dat de Vrije Academie, die terug kan zien op een roemrucht verleden in de tijden van Lampe en Zwartjes, nu nauwelijks nog artistieke uitstraling bezit. De instelling is nu, waarschijnlijk goeddeels tengevolge van bezuinigingen, gereduceerd tot een werkplaats.

P: +

53. Museon

Dit museum heeft alles met cultuur te maken, maar minder met kunst in specifieke zin. Het uitgangspunt van de activiteiten en van de collectie berust niet op esthetiek maar op educatie. Wij zouden het dus logischer vinden als het onder de sector onderwijs ressorteerde.

Dat neemt niet weg dat het een aantrekkelijk museum is, niet stijf opvoedkundig zoals sommige andere educatieve musea, maar op een speelse manier educatief, dichtbij het publiek en tastbaar: kinderen kunnen zelf experimenteren. Vanuit de permanente collectie worden regelmatig interessante semi-permanente en ad hoc-exposities georganiseerd. Deze mengvorm van wetenschapsmuseum en volkenkundig museum, waar ook veel aandacht wordt besteed aan geschiedenis, milieu en biologie, is naar onze mening uniek. In feite is hier van een nationale instelling sprake, vergelijkbaar met een instelling als het Tropeninstituut in Amsterdam. Wij zijn van mening dat de gemeente bij de rijksoverheid bespreekbaar moet kunnen maken dat deze voor het Museon, als instituut enig in zijn soort, (mede)verantwoordelijkheid gaat dragen, ook op financieel gebied. Amsterdam telt veel rijksinstellingen, een terrein waarop Den Haag niet best bedeed is. De mogelijke vestiging van het Schönberg-instituut als rijksinstelling in Den Haag zou een stap op de goede weg zijn.

Verder is het Museon toeristisch aantrekkelijk, zodat ook de gemeentelijke sector Economische Zaken te interesseren zou moeten zijn in financiële ondersteuning. Overigens vraagt de instelling niet meer geld in de toekomst. Het museum moet het niet alleen hebben van scholieren in klassikaal verband, maar ontvangt ook een aanzienlijk aantal "vrije" bezoekers: 200.0000 bezoekers per jaar, waarvan 75.000 in groepsverband.

Ook na invoering van de in het kader van de bezuinigingen voorgestelde prijsverhoging zijn de entreprijzen nog bijzonder laag. Met zo'n grote bezoekersstroom moeten naar ons oordeel veel meer inkomsten te genereren zijn, onder meer door naast de zuiver museale kant ook de aantrekkelijke kant van het Museon op het gebied van ontspanning meer uit te baten. Met behulp van deze inkomstenverhoging achten wij een bezuiniging van f 200.000,- haalbaar. Er moet wel een genuanceerd toegangsprijzensysteem worden gehanteerd, zodat voorkomen wordt dat mindervermogenende bezoekerscategorieën uitvallen.

P: -

-/- f 200.000,-

54. Briza

Uit het plan blijkt, dat er nu op hetzelfde terrein zowel een Stichting Pandora actief is als een Stichting Briza, welke laatste, geleid door de artistieke directie van het vroegere Pandora, stelt de "ware" voortzetting van de voormalige groep te zijn. Juist op grond van onze ervaring daarmee kunnen wij niet positief oordelen, omdat de voorstellingen die door deze artistieke leiding werden geproduceerd weliswaar amusementswaarde hadden, maar noch in artistiek noch in educatief opzicht voldoende kwaliteit bezaten.

Gezien ons uitgangspunt, alleen aan nieuwe initiatieven te beginnen en daar bestaande zaken voor in te leveren, als er van een aanzienlijke meerwaarde dan wel van een ontoelaatbare lacune in het aanbod sprake is, verlenen wij hieraan geen prioriteit.

P: -

55. Jazz Concerten Den Haag

Na de weinig succesvolle start in het Theater a/h Spui lijkt het erop, dat de jazz-programmering in de Dr Anton Philipszaal haar draai heeft gevonden. Wij juichen deze ontwikkeling toe. Ons is niet duidelijk, welke toegevoegde waarde de stichting Jazz Concerten als intermediair daarnaast nog te bieden heeft.

Het lijkt ons beter als van het gereserveerde subsidiebedrag f 100.000,- rechtstreeks aan de Philipszaal wordt toegekend als programmeringssubsidie, geormerkt voor jazz. De overige f 16.000,- aan overheadkosten kunnen dan bezuinigd worden. Op die manier is helder wat aan jazz besteed wordt. Nu zijn in de begroting van deze stichting kosten opgenomen als de afschrijving van het PA-systeem, terwijl dat systeem door de Philipszaal ook voor andere concerten gebruikt zal worden.

De publiciteit waarvoor de stichting subsidie vraagt, kan onderdeel van de publiciteit van de Philipszaal zijn. Aan de gevraagde groei van het subsidie in de loop der jaren verlenen wij geen prioriteit. Wij menen dat dat opgevangen kan worden met groeiende recettes.

P: -

-/- f 16.000,-

Slotbeschouwingen

Winternota 1995

Aan ons is gevraagd te adviseren over de invulling van een aantal bezuinigingen die nog zijn overgebleven uit de vorige Winternota, te weten die met betrekking tot het festivalbudget ad f 20.000,-, en de verdeling van een bezuiniging ad f 200.000,- tussen het Nederlands Dans Theater en Djazzex.

Het eerste onderdeel moet gezien worden tegen het licht van ons voorstel, het reeds met ingang van 1996 met f 136.000,- bezuinigde festivalbudget door een verhoging met f 112.000,- op een zodanig peil te brengen dat de te verwachten festivalaanvragen althans gedeeltelijk kunnen worden gehonoreerd. Er resteert dus per saldo een verhoging van f 92.000,-.

Voor het tweede onderdeel verwijzen wij naar ons voorstel inzake het onderbrengen van de subsidiëring aan Djazzex bij het rijk, en dus de subsidiebeëindiging voor wat het gemeentelijk aandeel betreft.

Nieuwe ARBO-wetgeving en gevolgen van het ABP-complex

Een algemeen financieel probleem is de nieuwe wetgeving op het gebied van arbeids- en rusttijden voor technici waarmee de theaters en theatergezelschappen per 1 januari 1996 geconfronteerd zijn. Deze zal tot gevolg hebben, dat het aantal technici vrij ingrijpend zal moeten worden uitgebreid. Er zijn grote steden waar hiervoor buiten het cultuurbudget, in de algemene middelen, een financiële voorziening wordt getroffen. Het lijkt ons redelijk dat ook de gemeente Den Haag een dergelijke voorziening treft. Het gaat hier tenslotte ook om het scheppen van extra werkgelegenheid.

Ook een ander probleem dat zich plotseling exogeen voordoet, met name bij het Residentie-Orkest, is de opvang van de gevolgen die de privatisering van het ABP heeft voor de hoogte van het personeelsbudget. Ook dit zou in de algemene middelen opgevangen moeten worden.

Tegenover deze exogene tegenvallers staat het - eveneens extern en onverwacht toegedeelde - voordeel van de BTW-verlaging. Wij bepleiten met klem, de middelen die op grond hiervan vrijkomen te besteden aan programmering van de kunstinstellingen.

DE ADVIESCOMMISSIE MEERJARENBELEIDSPAN CULTUUR

BIJLAGEN

In bijlage 1 vindt u de instellingsbeschikking en het reglement van onze commissie. Bijlage 2 geeft een overzicht van de 55 instellingen die een meerjarenplan hebben ingediend. In dit overzicht is aangegeven welke daarvan zich voor het eerst tot de gemeente hebben gewend om structurele subsidie. Tevens is vermeld welke meerjarenplannen ook bij het ministerie van OC&W zijn ingediend. Bijlage 3 is een overzicht van de door ons geadviseerde verdeling van het programmeringsbudget ad f 975.000,-, rekening houdend met de sluitingsperiode van de Koninklijke Schouwburg. Deze verdeling is verwerkt, apart opgenomen, in bijlage 4 die een overzicht bevat waarin van de 55 aanvragers de huidige subsidies, de in de periode vanaf 1996 opgelegde bezuinigingen, de in de meerjarenplannen gevraagde budgetten en de door onze commissie geadviseerde budgetten zijn vermeld.

Onze voorstellen voor subsidieverhogingen, -verlagingen en -beëindigingen zijn alle gepland met ingang van 1 januari 1997, omdat de verschuivingen dan ook daadwerkelijk nodig zijn. In principe kunnen instellingen ook geen vergaande verplichtingen zijn aangegaan die verder reiken dan die datum. Wij kunnen ons desondanks voorstellen dat voor de subsidiebeëindiging bij de twee grotere instellingen, te weten Djazzex en de Uitpost, de ingangsdatum van 1 januari 1997 problematisch is. Op voorwaarde dat deze instellingen kunnen aantonen dat voor hen de datum van 1 januari redelijkerwijs niet haalbaar is, stellen wij voor deze uit te stellen tot 1 juli 1997. Dat betekent dat de helft van het bij deze twee instellingen te bezuinigen bedrag nog in 1997 op de begroting drukt. Dit kan deels gecompenseerd worden, door de ophoging van de budgetten voor festivals en projecten, samen f 292.000,-, uit te stellen tot 1 januari 1998.

Ons kenmerk

DKC9500856

..... INSTELLING/REGLEMENT

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DEN HAAG,

Besluiten:

1. in te stellen de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Cultuur 1997 - 2000 en op te heffen de Adviescommissie voor Programmering, waarvan de taak wordt geïntegreerd in die van de Adviescommissie Meerjarenplan Cultuur;
2. vast te stellen het volgende reglement:

REGLEMENT, regelende taak, samenstelling en werkwijze van de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Cultuur 1997 - 2000

a. Taak

De adviescommissie heeft tot taak het college van burgemeester en wethouders te adviseren over het kunstbeleid van de gemeente Den Haag met ingang van 1997, in beginsel doorlopend tot en met 2000, met behoud van het recht van de gemeenteraad jaarlijks wijzigingen aan te brengen.

De adviescommissie zal haar advies baseren op de Meerjarenbeleidsplannen 1997 - 2000, die door de culturele instellingen in Den Haag worden ingediend, op evaluatie van de activiteiten van diezelfde instellingen in de voorgaande periode, alsmede op eigen waarnemingen en ervaringen.

De adviescommissie zal zowel reageren op de adviesaanvraag die het college aan de adviescommissie voorlegt als onderwerpen behandelen die zij zelf opportuun acht.

De adviescommissie zal in haar advies kwalitatieve en kwantitatieve uitgangspunten en doelstellingen formuleren en een integrale afweging maken met betrekking tot de verdeling van het cultuurbudget. Het advies zal een afweging van problemen, knelpunten en wensen bevatten binnen het bestaande budgettaire kader.

b. Status van het advies

Het advies is niet bindend.

Het advies is openbaar.

c. Procedure inzake advisering en behandeling van het advies

De adviesaanvraag van het college, waarin een aantal bestuurlijke vraag- en aandachtspunten wordt aangegeven, wordt uiterlijk 1 september 1995 aan de adviescommissie voorgelegd.

Het advies dient uiterlijk 1 maart 1996 gereed te zijn.

Het advies wordt ter inspraak voorgelegd aan de instellingen die in het advies worden besproken en ter informatie aan al degenen die bij het advies zijn betrokken. Het advies wordt samen met de inspraakreacties besproken in de Raadscommissie voor Cultuur en de gemeenteraad alvorens het college van burgemeester en wethouders een besluit neemt op het advies.

d. Samenstelling van de adviescommissie

De adviescommissie bestaat uit zeven leden.

De leden worden benoemd door het college van burgemeester en wethouders. In een tussentijdse vacature wordt terstond voorzien.

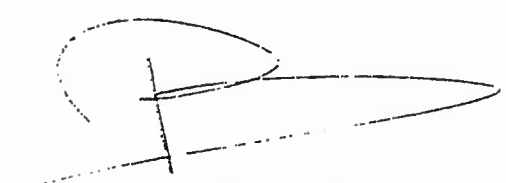
Het secretariaat van de adviescommissie wordt verzorgd door de Dienst Kunst en Cultuur.

Op voordracht van de wethouder van Financiën en Cultuur benoemen wij met terugwerkende kracht per 1 mei 1995 tot leden van de adviescommissie:

- C. Alphenaar, voorzitter;
- J. Baart;
- C. de Bondt;
- M. Carpentier Alting;
- P. Cleveringa;
- H. van Dael;
- mevrouw A. Schermel.

Den Haag, 25 juli 1995

Burgemeester en wethouders van Den Haag,
de secretaris, de burgemeester,

R. VAN DER BRUG, lo.

A.J.E. HAVERMANS

1. Centrum voor Amateurkunst
2. Haags Gemeente-Archief
3. Literair Theater Branou
4. Jan Campert-stichting
5. Diligentia
6. Theater PePijn
7. **Filmstad**
8. Haags Gemeentemuseum
9. Grafische Werkplaats
10. Volksdansvereniging Nitsanim
11. Oude Muziek en Theater
12. Phoenix
13. Theater Pierrot
14. Promotie Den Haag (Haags Uit-festival)
15. Pulchri Studio
16. **Theater De Regentes**
17. SLAG (Literaire Aktiviteiten 's-Gravenhage)
18. Volksbuurtmuseum
19. Johan Wagenaar Stichting
20. Theater Zeebelt
21. Adama Zijlstra Stichting (Scheveningen Muziekconcours)
22. **Crossing Border Festival**
23. Residentie-Orkest / Dr. Anton Philipszaal / Nieuwe Kerk
24. Haags Filmhuis
25. Toneelgroep De Appel
26. Artoteek
27. Prinses Christinaconcours
28. **Haagse Lente**
29. Theater a/h Spui
30. Djazzex
31. Openluchttheater Zuiderpark
32. **Paard**
33. Rabarber
34. Stella Den Haag
35. Stroom / HCBK
36. Uitpost Haaglanden
37. World Wide Video Centre
38. Koorenhuis
39. Haags Pop Centrum
40. Holland Dance Festival
41. Haags Historisch Museum
42. Korzo (incl. CaDance-festival)
43. Het Nationale Toneel
44. North Sea Jazz Festival
45. Haags Orgel Kontakt
46. **Affiche-Galerij**
47. AT&T-Danstheater
48. Koninklijke Schouwburg
49. Nederlands Dans Theater
50. Geschiedkundige Vereniging Die Haghe
51. **Kunst in de Openbare Ruimte**
52. Vrije Academie
53. Museon
54. **Briza**
55. Jazz Concerten Den Haag
(vet = niet (struct.) gesubsidieerde instellingen)

Instellingen die zowel bij gemeente Den Haag als bij
ministerie OCenW meerjarenplannen 1997 - 2000 indienen
t.b.v. structureel subsidie

1. Uit huidige bestuursovereenkomst

Het Nationale Toneel
Residentie - Orkest
Nederlands Dans Theater
Toneelgroep De Appel
Stella Den Haag
Korzo Theater
Holland Dance Festival
Djazzex

2. Nieuwe aanvragers

Crossing Border Festival
World Wide Video Centre
Theater De Regentes
Phoenix
Affiche-Galerij
De Haagse Lente
Kunst in de Openbare Ruimte
Briza

PROGRAMMERING (x 1.000)

BIJLAGE 3

	<u>1997</u>	<u>1998</u>	<u>1999</u>	<u>2000</u>
Koninklijke Schouwburg	0	54	138	148
AT & T Danstheater	225	225	225	225
Dr. A. Philipszaal	140	140	140	140
Diligentia	75	75	75	75
Nieuwe Kerk	50	50	50	50
Theater a/h Spui	125	125	125	125
Korzo	225	225	225	225
Zeebelt	50	50	50	50
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	890	944	1028	1038

Totaal 3.900

Totaal beschikbaar 4 x 975 = 3.900

	Subsidie 1995	Subsidie 1996	Gevraagd 1997	Gevraagd 1998	Gevraagd 1999	Gevraagd 2000	Vershil '96 - '97	Vershil '97 - '98	Vershil '98 - '99	Vershil '99 - '00	Prioriteit	Posterioriteit
1. Centrum voor Amateurkunst Bezuiniging	2.264	2.355	2.405 65	2.453	2.501	2.501	50	48	48	0		100
2. Haags Gemeente Archief Bezuiniging	3.674	3.834 152	4.165	4165	4165	4.165	331	0	0	0		380
3. Branoul	55	58	200	208	216	220	142	8	8	4		58
4. Jan Campert Bezuiniging	69	63 9	73	74	76	77	10	1	2	1		
5. Diligentia Bezuiniging Programmering	690	718	711 75	621 75	621 75	621 75	(7)	(90)	0	0		
6. PePijn	74	77	74	74	74	74	(3)	0	0	0		
7. Filmstad	0	0	23	23	23	23	23	0	0	0		
8. Haags Gemeente Museum Bezuiniging	13.946	13.946 473	13.946	13.946	13.946	13.946	0	0	0	0	100	
9. Grafische Werkplaats Bezuiniging	82	60 20	110	110	110	110	50	0	0	0		60
10. Nitsanim	n.v.t.	n.v.t.	13	13	13	13	13	n.v.t.	0	0		
11. Oude Muziek en Theater	12	12	80	80	80	80	68	0	0	0		12
12. Phoenix Bezuiniging	81	89	114 81	114	114	114	25	0	0	0		
13. Pierrot	35	36	292	297	302	307	256	5	5	5		
14. Promotie Den Haag	10	11	10	10	10	10	(1)	0	0	0		11
15. Pulchri Studio	120	120	100	100	100	100	(20)	0	0	0		
16. Regentes	0	0	179	179	179	179	179	0	0	0		
17. S.L.A.G.	8	8	8	8	8	8	0	0	0	0		8
18. Volksbuurtmuseum	358	373	358	358	358	358	(15)	0	0	0		
19. Johan Wagenaar	60	63	63	63	63	63	0	0	0	0		
20. Zeebelt Programmering	54	57	60 50	60 50	60 50	60 50	3	0	0	0		
21. Adama Zijlstra	19	20	20	19	20	20	0	(1)	1	0		20
22. Crossing Border Festival	160	0	240	240	240	240	240	0	0	0	200	
23. Residentie-Orkest Programm. Dr. A. Philipszaal Programm. Nieuwe Kerk	7.102	7.395	7.998 140 50	8.238 140 50	8.485 140 50	8.740 140 50	603	240	247	255		
24. Haags Filmhuis Bezuiniging	406	423	423 50	423 50	423 50	423 50	0	0	0	0		
25. De Appel	2.351	2.448	2.683	2.683	2.683	2.683	235	0	0	0		
26. Artoteek	410	410	650	650	650	650	240	0	0	0		
27. Prinses Christina Concours	11	11	15	15	15	15	4	0	0	0		11
28. Haagse Lente	0	0	240	240	240	240	240	0	0	0		
29. Theater a/h Spui Bezuiniging Programmering	1.026	1.069	1.254 100 125	1.301 100 125	1.340 100 125	1.364 100 125	185	47	39	24	130	
30. Djazzex Bezuiniging	328	341	350 200	350	350	350	9	0	0	0		341 (200)
31. Openluchttheater Zuiderpark	10	10	10	10	10	10	0	0	0	0		
32. Paard	0	0	1.187	1.199	1.211	1.224	0	12	12	13		
33. Rabarber	73	76	76	76	76	76	0	0	0	0		
34. Stella Den Haag	688	716	741	741	741	741	25	0	0	0		
35. Stroom / HCBK Bezuiniging	1.245	1.467 30	1.467 270	1.467 255	1.467	1.467	0	0	0	0	300	
36. Uitpost Haaglanden	425	443	430	435	440	445	(13)	5	5	5		300
37. World Wide Video Centre Bezuiniging	381	100 283	150	150	150	150	50	0	0	0		
38. Koorenhuis Bezuiniging	9.690	10.245 299	10.245	10.245	10.277	10.355	0	0	32	78		
39. Haags Pop Centrum	45	47	60	60	60	60	13	0	0	0		
40. Holland Dance Festival	340	350	350	350	400	400	0	0	50	0		
41. Haags Historisch Museum Bezuiniging	1.074	1.117 56	1.117	1.117	1.117	1.117	0	0	0	0		
42. Korzo Programmering	532	554	861 225	864 225	861 225	861 225	307	3	(3)	0		
43. Het Nationale Toneel	4.946	5.150	5.938	5.994	6.030	6068	788	56	36	38		
44. North Sea Jazz Festival	364	375	375	375	375	375	0	0	0	0		
45. Haags Orgel Kontakt Bezuiniging	30	20 11	20	25	22	22	0	5	(3)	0		20
46. Affiche-Galerij	0	0	17	17	133	133	17	0	116	0		
47. AT&T-Danstheater Bezuiniging Programmering	121	125	609 125 225	609 125 225	609 125 225	609 125 225	484	0	0	0		
48. Koninklijke Schouwburg Bezuiniging Programmering	4.082	4.124 296	4335 0	4335 54	4335 138	4335 148	211	0	0	0		
49. Nederlands Dans Theater	2.903	3.023	3.250	3.307	3.381	3.441	227	57	74	60	300	
50. Die Haghe Bezuiniging	10	5 5	5	5	5	5	0	0	0	0		5
51. Kunst in de Openbare Ruimte	0	0	178	178	178	178	178	0	0	0		
52. Vrije Academie	304	356	356	356	356	356	0	0	0	0		
53. Museon Bezuiniging	10.903	11.045	11.045 356	11.045	11.045	11.045	0	0	0	0		200
54. Briza	0	0	78	78	78	78	78	0	0	0		
55. Jazz Concerten Den Haag Projecten Festivals	112 550 301	116 550 174	136 750 266	141 750 266	149 750 266	154 750 266	20 200 92	5 0 0	8 0 0	5 0 0	200 112	